

Latviešu valodas aģentūra

DAIRA LIEPIŅA

Mans pedagoģiskās dzīves ceļš jau 33 gadus ir veltīts bērnu latviešu valodas apguvei. Tā moto ir: „Priecīgs bērns!” Mana pedagoģiskā darba mērķis ir padarīt bērnu valodas apguves procesu interesantu un aizraujošu. Lai katrs bērns spēj nojaukt valodas lietošanas šķēršļus un jūt gandarījumu un prieku par saviem sasniegumiem. Es esmu atvērta sadarbībai un dalos pieredzē, kas ir uzkrāta, kopā ar bērniem dziedot, skaitot skaitāmpantus, ejot rotaļās un spēlējot teātri. Teātra mākslai nav tautību un nav robežu. Spēlēsim teātri! Izspēlēsim dzīvi! Runāsim latviešu valodā!

Atrast – saprast!

Radīt – rādīt!

Spēlēt – labu vēlēt!

Mācību materiāli darbam ar diasporas skolēniem

Satura rādītājs

Teātra māksla	3
Bērnu izrādes	3
Teatrālās rotaļas	3
Leļļu teātris	4
Radoši uzdevumi, spēles un problēmsituācijas dialogiskās runas un iztēles attīstīšanai.....	6
Radoši uzdevumi, spēles un mīklas mīmikas un pantomīmas spēles iemaņu attīstīšanai	7
Efīdes radošas izdomas attīstīšanai	10
Efīdes dažādu emociju nošķiršanas iemaņu veidošanai	10
Efīdes mīmikas attīstīšanai	11
Spēles – efīdes	11
Mēles mežģi	12
Tautas skaitāmpantiņi	13
Lugas	14
Kā pie Daugavas Rīga radās	15
Pūces skola	19
Nerātnās skudriņas	23
Priecīgas Lieldienas!	27
Brīvdienas „Saulgozēs”	31
Slinkums	35
Kraukšķītis	39
Mincītes Ziemassvētki	44
Ziemassvētki Piparkūku ciemā	49
Sniegavīra Ziemassvētki	52
Vecīša cimdiņš	55
Ziemassvētku eglīte	60
Vēstule Ziemassvētku vecītim	63

Teātra māksla

Teātra mākslas tēls veidojas skatuviskā darbībā, pastāvot abpusējai saiknei starp aktieri un skatītāju. Teātra mākslas nozīmi mākslinieciskajā kultūrā nosaka vairākas īpatnības. Viena no tām ir mākslinieciskās jaunrades acumirkļīgums, ko nevar saglabāt, jo izrāde notiek *šeit un tagad*.

Teātra mākslā izmanto dažādus mākslas veidus, taču tikai visu izrādes elementu harmonija nodrošina izrādes tēlainību. Vienotam mākslinieciskam mērķim kalpo visi spēles elementi: izrādes dramaturģiskais pamats, tā stilistiskais un žanriskais risinājums, aktiermāksla, skatuviskās darbības organizācija laikā (ritms, temps, darbības emocionalitāte un domu sprieguma kāpumi un kritumi) un telpā (mizanscēnu veidojums, skatuviskās telpas iekārtojums, tās izmantošanas principi, dekorācijas), mūzikas un deju izmantošana. Izrāde ir radoša kolektīva darba rezultāts. Mūsdienās teātra izrādē apvienota dramaturģija, aktiermāksla, režisora, scenogrāfa un komponista jaunrade, kā arī apgaismotāja, kostīmu mākslinieka, grimētāja u. c. darbība.

Teātra mākslas attīstību raksturo tāds process kā radošo funkciju sadalīšana starp izrādes veidotājiem (dramaturgs un izpildītāji, dramaturgs un režisors, aktieri un režisors), pakāpeniski izveidojoties ansambļa principiem. Režisors, radoši organizējot visus izrādes elementus, rada vienotu, harmonisku teātra mākslu. Viņš nosaka lugas idejisko iztulkojumu (interpretāciju), dod ievirzi personāžu raksturojumiem, aktieru izpildījuma stilistiskajām un žanriskajām īpatnībām, organizē darbības risinājumu laikā un telpā, izvirza virsuzdevumu. Teātra mākslā nozīmīgi elementi ir arī mūzika un scenogrāfija, kas rada izrādes muzikālo un vizuālo tēlu, izmantojot atbilstošus tehnikas līdzekļus.

Bērnu izrādes

Bērnu izrādes tiek radītas, ievērojot dažādu vecumposmu attīstības īpatnības. Pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem nereti tiek iestudēti pasaku uzvedumi vai citi bērniem jau zināmi darbi ar atpazīstamiem varoņiem. Veidojot izrādes, jāņem vērā, ka šajā vecumposmā bērniem ir ļoti spilgta tēlainā uztvere un domāšana, kas mērķtiecīgi jāizkopj un jāvirza, nevaicoties arī no sarežģītāku un savdabīgāku mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu izmantošanas, lai šī uztvere un domāšana nezustu. Savukārt vidējā skolas vecuma bērniem ir pastiprināta orientācija uz saskarsmi ar saviem vienaudžiem, tāpēc arī teātrī pusaudzis vēlas atpazīt savas problēmas reālajā dzīvē, visasāk un visnoraidošāk reaģē uz izskaistinājumiem un neīstumu uz skatuves.

Teatrālās rotaļas

Bērniem patīk spēlēt teātri – bērnudārzā, pagalmā kopā ar kaimiņu bērniem, vasarā lauku sētā, kur sanākuši dažādu vecumu radu bērni. Ar lielu aizrautību un izdomu viņi mēģina, gatavo dekorācijas un tērpus, izpilda aktieru lomas. Viņi rada savu bērnu subkultūru. Teatrālās rotaļas nosacīti var iedalīt divās lielās grupās – dramatizācijas un režisoriskās rotaļas.

Pirmajā rotaļu grupā ietilpst rotaļas, kurās bērni izpilda aktieru lomas ar savu izteiksmes līdzekļu palīdzību – paši runā, dzied, dejo, muzicē. Bērni iedzīvojas tēlā, dzīvo

viņa dzīvi, atdarina personāža runu, intonāciju, kustības, mīmiku. Šo rotaļu sižets parasti ir saistīts ar kādu literāro darbu, vēroto koncertu, kino.

Otrajā rotaļu grupā – režisoriskajās rotaļās – ietilpst rotaļas ar leļļu teātri un sīko rotaļlietu komplektiem. Bērni ir darbojošās personas, kas ar leļļu palīdzību attēlo noteiktu scēnu. Viņi vada šīs lelles, attēlo kustības, runu, intonāciju.

Dramatizācijas rotaļā bērnam ir iespēja:

- attēlot dažādus personāžus,
- sekmēt pašdarbību,
- saņemt skatītāju atzinību,
- gūt pozitīvas emocijas, gandarījumu, estētisko baudu,
- izteiksmīgi runāt, dziedāt, dejot, sacerēt, zīmēt, greznoties,
- sekmēt radošo saskarsmi,
- paust savas domas, jūtas,
- pašapliecināties,
- attīstīt iztēli, jaunradi, radošo domāšanu, estētisko gaumi,
- saistīt personāža ārējās darbības ar iekšējiem pārdzīvojumiem.

Režisoriskajās rotaļās bērns darbojas it kā divos līmeņos:

- viņš attēlo pasakas, stāsta par paša izdomātu personāžu, pakāpeniski pēc kārtas izpildot katru lomu,
- kā režisors vada sižeta darbību, attīsta un atklāj notikušās situācijas.

Leļļu teātris

Leļļu teātris bērnam ir netiešs mācīšanās līdzeklis, kas palīdz komunicēt ar citiem bērniem, runāt izteiksmīgi attiecīgās lelles lomai, izdomāt dažādus atgadījumus. Lai darbotos ar lellēm, nepieciešama roku veiclība, kustību koordinācija, prasme saskaņot kustības ar lelles tēla dialogu. Leļļu teātris sekmē bērnu komunikāciju. Spēlētājiem ir kopīgs mērķis un kopīgas intereses, viņi cenšas saskaņot un apvienot savu piepūli, lai panāktu pēc iespējas labāku rezultātu, kas iepriecinātu skatītājus.

Visbiežāk izmantotie leļļu teātra veidi:

- galda teātris (ēnu teātris, plakanais figūru teātris, rotaļlietu teātris),
- stenda teātris (roku lelles, pirkstu lelles, bilžu lelles, galviņu lelles),
- grīdas lelles – marionetes.

Leļļu teātris izpilda daudzveidīgas funkcijas, tas ir:

- mākslas veids, teatralizēts uzvedums, kur bērns izpilda dažādas lomas – viņš var būt skatītājs, aktieris, leļļu mākslinieks, scenārija autors,
- sižeta rosinātājs radošajām rotaļām,
- rotaļlieta, kas sekmē daiļdarba attēlošanu rotaļās, personāžu dialogus un lomu attiecības,
- mācību un mācīšanās līdzeklis, kas ieinteresē bērnus, mudina mācīties, pārvarēt radušās grūtības, būt uzmanīgam, kā arī izmantot lelles, spēlēties ar tām, netieši vingrinot savu runu, atcerēties mācīto dzejolīti, pasaku,

- bērnu komunikācijas, terapijas līdzeklis, kas bērnu nomierina, uzjautrina, māca sadarboties ar vienaudžiem, pārvarēt bailes un uztraukumu, parādīt savu individualitāti, pašapliecināšanos.

Leļļu teātris – bērna komunikatīvo spēju sekmētājs:

- saplākšņa figūras (veidojas neverbāla komunikācija ar skolotāju, gūst pieredzi komunikācijā, redzot, cik emocionāli to dara skolotājs; vairāk vēlams izmantot flegmatikiem, jo bērni mierīgi seko vai darbojas līdzī),
- papīra figūras (sadarbība figūru izgatavošanā, gūst pozitīvas emocijas, jo paša gatavotie tēli atdzīvojas; ieteicams izmantot nedrošākiem bērniem, jo, gatavojot figūras, viņi tās jau ir apspēlējuši, vingrinās komunikācijā ar vienu līdz diviem personāžiem),
- ēnu teātris (lielisks veids, kā pilnveidot neverbālo komunikāciju, ar kustībām, žestiem izsakt personāžu kustības, vēlme sadarboties ar otru, lai veidotu sižetu, demonstrētu to citiem bērniem; ieteicams izmantot nekomunikabliem bērniem, jo viņus neredz skatītāji),
- piecpirkstu teātris (attīsta, pilnveido uzmanību, bērni atdarina cits citu, vingrinās saskaņot tekstu ar sīko roku muskulatūru; ieteicams izmantot bērniem ar nenoturīgu uzmanību),
- dramatisācijas rotaļas (saskarsme lomu sadalē, sadarbība atribūtu gatavošanā, izvēlē, saskarsmes kultūra, uzmanīga attieksme pret citiem, komunikācija starp vairākiem bērniem, sekmējot jaunrades spējas; ieteicams izmantot visiem bērniem, tēlu daudzveidība rosinās darboties atbilstoši savām vēlmēm),
- roku lelles (sadarbība leļļu izgatavošanā, apspēlēšanā, saskaņotība scenārija plānošanā, dekorāciju izvēlē, prasme uz klausīt vienam otru, komunikatīvo spēju pilnveidošana, pašiem radot tēlus un sižetus; vēlams izmantot bērniem ar nenoturīgu uzmanību).

Radoši uzdevumi, spēles, problēmsituācijas dialogiskās runas un iztēles attīstīšanai

1. Spēle „Telefons”

Bērni pāros izspēlē telefonsarunas dialogu.

Tēmas: Apsveikt dzimšanas dienā un palūgt atļauju atnākt ciemos.

Aicināt uz izrādi cilvēku, kuram nepatīk teātris.

Apjautāties, kā jūtas sasirgušais draugs.

Palūgt, lai kāds no ģimenes locekļiem atbrauc pakaļ.

Vingrināties lūgt palīdzību, ja esi apmaldījies.

2. Problēmsituācijas izspēlēšana „Negribu šo mannas putru!”

Bērni ir sadalīti pāros – mammas vai tēti un bērni. Mamma vai tētis pierunā bērnu apēst mannas vai kādu citu putru. Bērnam tā negaršo.

Bērniem var piedāvāt izspēlēt divus variantus:

1. Bērns raud, neēd, kaitina vecākus. Bērns atsakās ēst tik mīļi un maigi, ka vecāki viņam piekrīt.

2. Šo situāciju var izspēlēt ar citiem varoņiem, piemēram: zvirbuliēne un zvirbulēns (ar norunu, ka viņi sarunāsies čivinot), kaķene un kaķēns (murrājot), vardulēns un varde (kurkstot).

3. Problēmsituācijas izspēlēšana „Divas vārnas”

Skolotājs piedāvā bērniem pārvērsties par vārnām un inscenēt sarunu. Vārnas sarunājas tikai ar vienu vārdu – *krāāā*.

Pirmā situācija. Viena vārņa stāsta otrai, ka svinēja savas draudzenes dzimšanas dienu, cik tur bija jautri, cik garšīga torte tur bija, cik skaļi dziesmas dziedāja, dejoja. Otra vārņa klausās un nožēlo, ka neizdevās pabūt tādos svētkos.

Otrā situācija. Viena vārņa stāsta otrai par vienu briesmīgu gadījumu. Pagalmā, kur viņa knābāja maizes gabaliņu, staigāja nikns puika, kurš gribēja vārņu noķert. Par laimi, viņam tas neizdevās. Otra vārņa jūt līdzīgu savai draudzenei un priecājas, ka viņai izdevās aizlidot laikus.

4. Spēle „Ha, ha, ha”

Skolotājs piedāvā bērniem atcerēties jebkuru dziesmu. Dzied kopā ar bērniem un piedāvā tālāk padziedāt šo dziesmu, izmantojot tikai vārdus *ha, ha, ha*. Sākumā demonstrē skolotājs: dzied smejojies, bet bērni min, kas tā ir par dziesmu. Tad bērni mēģina dziedāt un minēt.

5. Vingrinājums „Drīz būs jaunais gads”

Bērni sēž aplī. Skolotājs piedāvā pateikt frāzi „Drīz būs jaunais gads! Ko tas mums atnesīs?” dažādās intonācijās. Pirms tam tiek precizēts, kādās intonācijās var izrunāt šo frāzi (aizdomīgi, jautri, priecīgi, neapmierināti u. c.)

Bērns izrunā frāzi un pēc tam paskaidro, kāpēc tieši ar šo intonāciju.

Radoši uzdevumi, spēles un mīklas mīmikas un pantomīmas spēles iemaņu attīstīšanai

1. Pantomīma „Rīts”

Skolotājs lasa tekstu, un bērni izpilda kustības.

Iedomājieties, ka jūs esat gultā, bet jāceļas. Izstaipieties! Kā negribas celties! Ceļamies! Ejam uz vannasistabu! Tīrām zobus, mazgājamies, ķemmējamies, apģērbjamies! Ejam brokastot! Fui, atkal putra! Tomēr jāēd. Ēdam! Bez īpašas patikas. Bet jums dod konfekti. Urrā!

Liekam konfekti mutē un ātri skrienam ārā!

2. Radošie uzdevumi pantomīmas spēles attīstīšanai

- Bērni izvēlas kartīti ar pasaku varoni:
 - Parādi, kā konkrēts varonis skatās spogulī.
 - Pagaršo iecienītāko ēdienu.
 - Pagaršo ēdienu, kas negaršo.
 - Pieņem komplimentu.
 - Klausies aizrādījumu.
 - Apsēdies uz krēsla.
- Parādīt sarunu ar ārzemnieku, kurš nesaprot tavu valodu. Kā ar žestiem parādīt, kur atrodas veikals, kafējnīca u. c.
- Attēlot, izmantojot pantomīmu, sakāmvārdu.
- Attēlot ar mīmiku emocionālo stāvokli. Piemēram: ēst skābu citronu (saldu ābolu). Viens bērns rāda, pārējie min.
- Bērns rāda, ka viņš ēd kādu augli, piemēram, ābolu, bet pārējie min, kādu ābolu viņš ēd (skābu, saldu, rūgtu).

3. Spēle „Mēmais šovs”

Pirmās grupas bērni izvēlas attēlus, kur redzēto var attēlot bez vārdiem (vēju, jūru, tējkannu, ja grūti, – kaķi, rejošu suni, peli.) Otrā grupa min. Tad apakšgrupas mainās.

4. Pantomīma „Sniega kupena”

Bērni imitē tekstā minētās kustības.

Mežā ir liela kupena. Saulīte silda. Sniega kupena kūst siltajos saules stariņos. Lēni sāk tecēt mazi strautiņi. Tie vēl ir ļoti mazi un miegaini. Saulīte silda vēl stiprāk, un strautiņi tek vēl ātrāk, pāri akmentiņiem un krūmiņiem. Drīzumā tie apvienojas, un mežā tek jau vesela upe. Upe tek un aiz sevis nes vecas lapas un zarus. Drīz upe ietek ezerā un pazūd. Kāpēc upe pazuda ezerā?

5. Vingrinājums „Pie spoguļa”

Saraukt uzacis kā karalim, bērnam, kuram atņemta rotaļlieta, cilvēkam, kurš slēpj smaиду. Pasmaidīt kā japānim, suns smaida savam saimniekam, māte savam bērnam, bērns savai mātei, kaķis saulītei. Apsēsties kā bitei uz puķes, bēdīgam sunim, jātniekam uz zirga, līgavai kāzās.

6. Spēle „Pantomīmas”

- Daudz sniega – veidojam ar kājām taciņu.
- Mazgājam traukus.
- Mamma ar tēti gatavojas iet uz teātri.
- Kā krīt sniegpārslīņa.
- Kā klusums staigā.
- Kā skraida saules zaķis.
- Gatavojam ceptus kartupeļus: mazgājam, tīrām, griežam, cepam, ēdam.
- Ēdam zupu un atrodam tur saldu kauliņu.
- Makšķerēšanas process: pārbaudām makšķeres, izrokam tārpus utt.
- Ugunsкура dedzināšana: vācam zariņus, iekurinām, liekam malku, aizdedzinām.
- Veļam sniega pikas.
- Puķes uzplaukušas, novītušas.
- Vilks dzenas pakaļ zaķim, bet nenoķer to.
- Kaķis sildās saulītē.
- Bite uz puķes.
- Apvainojies kucēns.
- Sivēntiņš peļķē.
- Jātnieks uz zirga.
- Līgava un līgavainis kāzās.
- Taurenis lido no vienas puķes uz otru.
- Zobs sāp.
- Untumaina princese.
- Vecenīte klibo.
- Auksti: kājas, rokas, viss ķermenis salst.
- Ķeram sienāzīti. Neizdodas.
- Zābaki spiež.
- Velkam smagu koferi.

7. Mīklas – pantomīmas

1. Atminēt, kāda prece ir vajadzīga pircējam (rotaļlietu veikalā, mēbeļu veikalā u. c.).
Atminēt, kas sēž būrī zoodārzā.
Atminēt profesiju (pēc pozas, žestiem).
Atminēt, ar ko es ceļoju (laivu, lidmašīnu, vilcienu).
Atminēt, kāds ārā ir laiks.
Atminēt, kāds cilvēks iet (baletdejojāja, karavīrs, vecītis, cilvēks, kuram spiež zābaki).
2. Parādīt ar rokām: Apstājies! Iesim kopā! Uz redzēšanos! Es tevi mīlu! Man bail! Man ir auksti. Man ir karsti.
3. Parādīt ar ķermeņa daļām:
Kā tava mugura saka: es esmu vecs slims cilvēks.
Kā tavi pleci saka: es esmu lepns.
Kā tavs pirksts saka: nāc šurp!
Ka tavas acis saka: nē!
Kā tava mute saka: man garšo cepumi.
Kā tava auss saka: es dzirdu putnu dziesmas.

8. Spēle mīmikas attīstīšanai

1. Sāļa tēja.
2. Ēst citronu.
3. Nīkns vecītis.
4. Netīrs papīrs.
5. Karsti – auksti.
6. Satikt sen redzētu labu draugu.
7. Apvainoties.
8. Brīnīties.
9. Parādīt, kā kaķis vai suns lūdz gaļas gabaliņu saimniekam.
10. Man ir skumji.
11. Saņemt dāvanu.
12. Nedusmojies!
13. Uzmanies!
14. Prieks.
15. Tīrīt zobus.

9. Spēle „Lakatiņš”

Piedāvāt bērniem ar lakatiņu, mīmiku vai žestiem attēlot: taureni, lapsu, princesi, burvi, vecenīti, triku meistarū, cilvēku, kuram sāp zobš.

10. Spēle „Jautrie pērtiķi”

Bērni ir brīvi izvietoti pa zāli. Ar seju pret viņiem ir bērns zoodārza apmeklētājs, kurš izpilda dažādas kustības. Pārējie bērni kā pērtiķi precīzi atkārtō redzētās kustības.

11. Spēle „Ēna”

Bērns pārvietojas pa zāli, izpildot dažādas kustības: apstājas, paceļ roku, pagriežas. Bērnu grupa (3–5 cilvēki) kā ēna seko viņam, cenšoties atkārtot visu, ko viņš dara. Paplašinot šīs spēles noteikumus, var piedāvāt bērniem paskaidrot savas darbības un attiecīgas kustības: apstājas, jo priekšā ir bedre, paceļ roku, lai noķertu taureni, pēkšņi apstājas, jo dzird kļiedzienu.

Etīdes radošas izdomas attīstīšanai

1. Pienākt pie galda un apskatīt to kā karaļa troni, akvāriju ar zivtiņām, ugunsgrūdu, rožu krūmu.
2. Padot grāmatu draugam kā tortes gabalu, dārgu vāzi, netīru kabatas lakatiņu, ķieģeli.
3. Paņemt no galda zīmuli kā karstu ceptu kartupeli, sīku pērlīti, tārpiņu.
4. Attēlot dažādas darbības: tīrīt kartupeļus, ēst kūku, nest smagu koferi.

Etīdes dažādu emociju nošķiršanas iemaņu veidošanai

„Labs garastāvoklis”

Mamma sūtīja zēnu uz veikalu: „Nopērc, lūdzu, konfektes un cepumus! Mēs padzēsim tēju un iesim uz zoodārzu.” Zēns paņēma naudu un aizskrēja uz veikalu. Viņam bija ļoti labs garastāvoklis. Izteiksmīgas kustības: jautra skriešana, smaids.

„Vilis”

Reiz dzīvoja draudzīga lāču ģimene: mamma, tētis un viņu lācēns Vilis. Katru vakaru pirms gulētiešanas mamma maigi apskāva savu lācēnu un ar smaidu dziedāja viņam šūpuļdziesmiņu, vienlaikus lēni šūpojoties. Tētis stāvēja blakus, smaidīja un dziedāja mammai līdzī. Izteiksmīgas kustības: lēna šūpošanās, smaids.

„Tikšanās ar draugu”

Zēnam bija draugs. Pienāca vasara, un viņiem bija jāšķiras. Zēns palika pilsētā, bet viņa draugs aizbrauca ar vecākiem ceļojumā. Skumji pilsētā bez drauga. Pagāja vesels mēnesis. Kādu dienu zēns, ejot pa ielu, ieraudzīja, ka draugs stāv autobusu pieturā. Cik abi bija priecīgi! Izteiksmīgas kustības: skumja sejas izteiksme, apskāvieni, jautra skriešana, smaids.

Etīdes mīmikas attīstīšanai

„Jauna lelle”

Meitenei uzdāvināja jaunu lelli. Viņa jautri lēkā, griežas, visiem rāda dāvanu, piespiež pie sevis un atkal griežas.

„Pēc lietus”

Karsta vasara. Tikko beidzies lietus. Bērni uzmanīgi iet: neiet pa peļķēm, cenšas nesamitrināt kājas. Bērni sāk draiskoties, lēkā pa peļķēm tik stipri, ka pilieni lido uz visām pusēm. Viņiem ir jautri.

„Puķe”

Silts saules stariņš sasildīja sēkliņu. Ar laiku no sēkliņas izauga brīnišķīga puķe. Puķe sildās saulītē, katru ziedlapiņu pagriež pret saulīti, pagriež galviņu pret saulīti.

Izteiksmīgas kustības: pietuities, nolaist galvu un rokas; pacelt galvu, iztaisnot korpusu, rokas izstiept uz augšu – puķe plaukst; galvu mazliet noliekt atpakaļ, lēni pagriezt to pret sauli.

Mīmika: acis pievērtas, smaids, sejas muskuļi atslābināti.

„Rozes deja”

Skaistas melodijas pavadījumā (ieraksts vai bērna dzīva dziedāšana) izpilda skaistas rozes deju. Bērns pats izdomā kustības.

Pēkšņi melodija apstājas. Tas ir ziemeļvējš, kas sasaldē rozi. Bērns sastingst jebkurā viņa izdomātā pozā.

Spēles – etīdes

1. Ir agrs rīts. Vakar jums uzdāvināja jaunu rotaļlietu, jums gribas visur ar to staigāt. Piemēram, ārā. Mamma to neatļauj darīt. Jūs apvainojaties. Tomēr tā ir mamma – pasmaidiet (zobi saspiesti).
2. Jūs esat suns būdā. Nopietns suns. Kāds nāk, jāpabrīdina (rūc).
3. Ņem rokās sniegpārslīņu un saka tai labus vārdus. Runā ātri, kamēr neizkūst.
4. Zēns glauda kaķīti, kuram ir ļoti patīkami, viņš pat aizver acis, murrā.
5. Bērnam ir maiss ar konfektēm. Viņš cienā savus draugus, kuri ņem konfektes un saka: „Paldies!” Liek mutē. Garšīgi!

Mēles mežģi

Sakalst dadža lapas asas, ja nav stādam valgas rasas.	Aplokā auļo un joņo straujš jaunlopu bars.
Ārā tā līst, ka sunim negribas no būtas ārā līst.	Meitas kā liepas veiklas un vieglas vainagus sien.
Hilda papildināja savu herbāriju ar hiacintes ziedu.	Vienu rītu ripu situ, citu rītu stību cirtu.
Mana mazā nama galā Manāms mālājs lāmām platām, Tālab atkal mazā Māra Pārnāk mājās kājām slapjām.	Sēd vectēvs mēms, Redz: mērens ķēms, Dēd vecs, resns velns, Ķēms pelēkmelns.
Uz drūmu jūru kļūmus kuģus sūtu, Tur uguns mutuļus un dūmus jūt, Tur gruzd un kūp, un jūk, un brūk – Tur juku jukām zūd un drūp.	Mēness debess velvē smeļ, Pērles, lelles dzelmē dej, Debess velvē dzērve, bēgle, Neskrej velgmes pērles dzert.
Pakš – pēkšņi pie pakša Pārsprāga pelēks piepūties pūpēdis. Pelīte pilnīgi pārbijās, Panikā pakaktē paslēpās. Pār plašo pagalmu pacēlās Puspudu pelēka pulvera.	Rita ripu ripina, Ripa ripo, ripa rit; Ripa Krancim virsū krīt – Krancis rūc, un Krancis rej, Rita ātri projām skrej.
Jete, Zete zemenēs, Pēters meklē vēdzeles, Mēs te sēnes celmenes, Vecene, ej mellenēs.	Šis žagaru saišķis nav mans žagaru saišķis, bet šis žagaru saišķis ir mans žagaru saišķis.

Tautas skaitāmpantiņi

<p>Ā, bē, cē, dē, Kaķis kala smēdē. Smēde sāka degt, Kaķis sāka lekt. Ķer!</p>	<p>Enik benik sikel sā, Pieci velni baznīcā. Ņem to tauri, sit pa pauri, Lai skan visai zemei cauri! Viens, divi, trīs, Nu tu esi brīvs Un no visiem grēkiem tīrs!</p>	<p>Ika, tika, gramatika – Tā tiem bērniem nepatika. Ājs, tājs, skolotājs – Tas to bērnu dīdītājs. Krimpel, krampel, krar – Metas bēgt, kas vēl var!</p>
<p>Balta kaza māju cēla, Resnus balķus kalnā vēla: Cēla, vēla, Vēla, cēla, Kamēr vēla – Paslīd kāja, Sabrūk māja, Tenter, venter – bums!</p>	<p>Oliņ boliņ, čimpiņ rimpiņ, Kājiņ vējiņ, bums! Āža rags, tabakmaks, Nolauž ragu – Paliek traks.</p>	<p>Saule spīd, Lietus līst, Vecamtēvam Bikses plīst. Kuram pirksts mans trāpīs, Tam tās nāksies lāpīt!</p>
<p>Tavs tēvs Cēsīs, Velnis viņu plēsīs: Ņems aiz matiem, Sies pie ratiem, Pārdos kungiem; Kungs viņu nopirks Par vienu kapeiku. Viens, divi, trīs, Nāc man līdz!</p>	<p>Traka kaza lec pa gaisu, Sasper vecim tupelmaisu. Vecis iet pie tiesas, Tiesa saka – tas nav tiesa. Viens, divi, trīs, Nu tu esi brīvs!</p>	<p>Uz klavierēm stāv vīna glāze, Vīna glāzē dzirkstī gāze. Kas pie lūpām viņu liks – Tūlīt paradīzē tiks. Svētais Pēteris Baltā mētelī Ņems aiz švirkas, Piekārs birku. Mūc!</p>
<p>Viena balta turku pupa Ceļoja uz Angliju: Anglija bij' aizslēgta, Atslēga bij' nolauzta, Visām durvīm bulta priekšā – Meklē, kur vēl tikt var iekšā!</p>	<p>Viens, divi, trīs: Viens tāds īss, Viens tāds pagars, Trešais vagars. Ņem to stibu, Liks pa ribu – Bēdz!</p>	<p>Viens mazs mikimauss Sēž uz poda, kas aiz auss. Pienāk otrs mikimauss, Skatās, kāpēc podiņš sauss. Pilli, palli, patukšā – Vari celties augšā!</p>

Lugas

Krājumā iekļautās lugas ir paredzētas rādīšanai gadskārtu svētkos un valsts svētkos.

Izmantotā literatūra

1. Autoru kolektīvs. „Tradicionālā kultūra bērniem”. RAKA, 2008.
2. Z. Anspoka, S. Tūbele. „Lingvodidaktika”. Latviešu valodas aģentūra, 2015.
3. D. Dzintare, I. Stangaine. „Rotaļa – bērna dzīvesveids”. RAKA, 2005.
4. D. Dzintare, I. Stangaine. „Rotaļa – bērna dzīves prasmju sekmētāja”. RAKA, 2007.
5. M. Poriete, P. Vilkaste. Projekta „Saprusties pasaules daudzveidībā” izdales materiāli.

Kā pie Daugavas Rīga radās (pēc latviešu tautas teikas motīviem)

Lomās darbojas:

Teicējs

Vecmāmiņa

Mazmeitiņa Anna

Lapsa

Vilks

Zaķis

Ezis

Lācis

Kurmis

Lielais Kristaps

Cilvēki

1. skats

Teicējs: Vienā no Rīgas dzīvojamajiem mikrorajoniem – Vecmīlgrāvī – dzīvoja maza meitenīte Anna. Dienās, kad vecāki bija darbā, Anna dzīvojās pie vecmāmiņas Mangaļsalā.

Vecmāmiņa sēž un ada, dungo dziesmiņu. Pieskrien Anna.

Anna: Vecmāmiņ, ko tu dari?

Vecmāmiņa: Adu zeķi.

Anna: Kam būs tā zeķe?

Vecmāmiņa: Tev, mazmeitiņ. Tuvojas ziema, ārā paliek auksti.

Anna: Jā, man šodien, ar tevi pastaigājoties gar jūru pie mola, kāju pirkstiņi nosala.

Vecmāmiņa: Tāpēc es nolēmu tev uzadīt siltas vilnas zeķītes. Kas tev, mazmeitiņ, patika pastaigā?

Anna: Vislabāk man patika skatīties, kā Daugava ietek jūrā. Kas vēl? Kas vēl? (*Domā.*) Vēl man ļoti patika stāvēt uz mola un vērot, kā liels kuģis no jūras Daugavā iebrāuca. Vecmāmiņ, kā Daugava radās? Pastāsti, lūdzu!

Vecmāmiņa: Nāc, Anniņ, tuvāk. Stāstīšu tev teiku par Daugavas rašanos. Sen senos laikos no Mangaļsalas līdz pašiem Ainažiem gar jūras malu pletās tikai plaši, biezi meži. Mežā dzīvoja daudz dzīvnieku un putnu. Vienu gadu bija saulaina un ļoti karsta vasara. Tikai retu reizi lija lietūs. Dzīvniekiem aptrūkās dzeramā ūdens. Visi dzīvnieki un putni iznāca no meža un sapulcējās šeit, Mangaļsalā, pie jūras, kur tagad ir mols.

2. skats

No meža parādās dzīvnieki: lapsa, zaķis, vilks, ezis, lācis, kurmis.

Lapsa: Vajag kaut ko darīt! Tā tas nevar turpināties!

Vilks: Protams! Vajag pieņemt lēmumu!

Lapsa: Cik ilgi lietu gaidīsim?

Vilks: Kamēr gaidīsim, tikmēr izžūsīm!

Lācis: Mieru! Tikai mieru!

Ezis: Vajag sagatavot plānu.

Kurmis: Ko? Ko?

Zaķis: Es par! Es par!

Lācis: Mieru! Tikai mieru!

Lapsa: Jūras ūdens sāļš! To nevar dzert!

Vilks: Protams, nevar dzert!

Zaķis: Es par! Es par!

Ezis: Kādi būs piedāvājumi?

Kurmis: Ko? Ko?

Lācis: Mieru! Tikai mieru!

Lapsa: Kādi ir jūsu piedāvājumi, idejas?

Vilks: Ko klusējat? Izsakiet savus priekšlikumus!

Kurmis: Ko? Ko?

Lācis: Gaidīsim lietu!

Zaķis: Es par! Es par!

Ezis: Ūja! Ūja! Tā nevar. Visi grib dzert!

Kurmis: Ko? Ko?

Lapsa: Ko? Ko? Ko nedzirdi? Dzert negribi?

Kurmis: Man pazemē ūdens pietiek. Dzeru, kad gribu. Dzeru, cik gribu.

Vilks: Ko piedāvāsi?

Lapsa: Ko klusē?

Ezis: Saki kaut ko!

Zaķis: Es par! Es par!

Lācis: Mieru! Tikai mieru!

Kurmis: Es domāju, ka vajag rakt.

Zaķis: Es par! Es par!

Lapsa: Kur raksim? Parādi, kur!

Vilks: Kā raksim? Kas raks?

Lācis: Sadalīsim pienākumus.

Ezis: Uzrakstīsim projektu. Uzzīmēsim plānu.

Zaķis: Es par! Es par!

Lapsa: Ko tu, zaķi, te lēkā? Es par! Es par! (*Mēdās.*) Par ko tu par? Par plānu? Par projektu? Par rakšanu?

Vilks: Es atkārtēju vēlreiz, kas raks?

Lācis: Tikai mieru! Visi raks!

Zaķis: Es par! (*Apraujas, paskatās uz vilku.*) Es par! (*Klusi.*)

Ezis: Es uzzīmēšu!

Kurmis: Es rakšu zem zemes vagu, bet jūs pārējie virs zemes grāvi.

Lapsa: Kur sāksim?

Vilks: Te! (*Pakāpjas uz akmens.*)

Ezis: Plāns gatavs! (*Rāda uzzīmētu plānu.*)

Kurmis: Es varu sākt.

Zaķis: Es skriešu pa priekšu un rādīšu ceļu.

Kurmis: Tikai neskrien par ātru!

Zaķis: Labi!

Lācis: Es gāzīšu kokus un atbrīvošu ceļu.

Lapsa: Es pasaukšu palīgus.

Vilks: Atkal man vienam jāsāk.

Vecmāmiņa: Visi dzīvnieki draudzīgi ķērās pie rakšanas. Drīz vien Daugava bija izrakta, bet zaķis skrien likumiem, tāpēc arī Daugava iznāca tāda likumaina.

Dzīvnieki mūzikas pavadījumā ar audumu imitē upes tecēšanu.

3. skats

Anna: Vecmāmiņ, vai dzīvnieki ilgi raka?

Vecmāmiņa: Jā, ilgi, bet dzīvnieku bija daudz, tādēļ, kopā strādājot, Daugavu varēja izrakt viegli.

Anna: No kurienes Daugavā ūdens radās?

Vecmāmiņa: No mazām upītēm, strautiņiem, lietus.

Anna: Ūdens nebija sāļš?

Vecmāmiņa: Nē, Anniņ, upēs ūdens nav sāļš.

Anna: To var dzert?

Vecmāmiņa: Dzīvnieki var, bet cilvēki ne.

Anna: Kāpēc?

Vecmāmiņa: Ūdens pirms dzeršanas jāattīra.

Anna: Vecmāmiņ, uz kurienu pa Daugavu brauc kuģi?

Vecmāmiņa: Uz Rīgu.

Anna: Bet kā Rīga pie Daugavas radās? Pastāsti, lūdzu!

4. skats

Vecmāmiņa: Dzīvnieki izraka Daugavu. Tiltu pāri Daugavai vēl nebija. Pie Daugavas mazā būdiņā dzīvoja liels un stiprs vīrs. Viņu sauca Lielais Kristaps. Lielais Kristaps palīdzēja cilvēkiem tikt pāri Daugavai.

Anna: Kā viņš palīdzēja?

Vecmāmiņa: Viņš nesa cilvēkus pāri Daugavai uz rokām.

Lielais Kristaps nes pāri Daugavai cilvēkus.

Cilvēks: Paldies, Kristap!

Lielais Kristaps: Lūdzu! Lai veicas!

Cilvēks: Paldies, Kristap!

Lielais Kristaps: Lūdzu! Lai veicas!

Nakts. Kristaps guļ. Pēkšņi viņš dzird, ka bērns raud.

Lielais Kristaps: Kas tur raud? Jāiet skatīties. (*Pamana raudošu bērnu, paņem to un nes.*)

Vecmāmiņa: Daugavas vidū bērns palika ļoti smags, bet Kristaps turpināja nest. Pārnesa viņu pāri Daugavai, ienesa bērnu savā būdiņā un nolika gulēt. No rīta viņš pamodās, bet bērns bija pazudis.

Lielais Kristaps: (*Meklē.*) Kur viņš varēja palikt? Kas tad tas? Maiss? Kas ir maisā? Zelta nauda! Pilns maiss ar zelta naudu!

Vecmāmiņa: Vēlāk par šo zelta naudu sāka būvēt pirmās Rīgas mājas tajā vietā, kur atradās Lielā Kristapa būda. (*Pie aizslietņa parādās torņi un mājas.*) Zini, Anniņ, vēl tagad reizēm no Daugavas atskan balss: „Vai Rīga jau gatava?” Tai atbildam: „Nē!” Jo Rīgu visu laiku ceļ un ceļ. Ceļ lielas un mazas mājas, skolas, bērnudārzus, veikalus, bankas un daudz ko citu. Ja vairs necels un atbildēs: „Jā, Rīga gatava!”, tad Rīga pazudīs Daugavā.

Anna: Paldies, vecmāmiņ, par interesanto stāstu.

Vecmāmiņa: Anniņ, vai tu zini latviešu tautas dziesmu „Rīga dimd!”?

Anna: Zinu. Tūlīt nodziedāšu.

Dziedot dziesmu, iznāk visi aktieri.

Pūces skola

Lomās darbojas:

Pūce

Pirmais pūcēns

Otrais pūcēns

Vārna

Pirmā varde

Otrā varde

Gulbis

Žagata

Sīlis

Krauklis

Strazds

Teteris

1.skats

Pirmais pūcēns: (*Lieloties.*) Redzi, redzi paskaties, kāda man skaista pildspalva, bet tev nav tik skaista.

Otrais pūcēns: (*Skaidīgi.*) Jā, skaista, es arī tādu gribētu. Man mana nepatīk, pat rakstīt ar to negribas.

Pūce: Kas te par traci? Kas par lielību? Kas par skaidību?

Pirmais pūcēns: Es nelielos! Es tikai parādīju savu jauno pildspalvu.

Otrais pūcēns: Es neskaužu. Bet man žēl, ka mana pildspalva nav tik skaista.

Pūce: Nu tā. Klausieties stāstu par to, kā mūsu draugiem putniem reiz gadījās...

2. skats

Vārna staigā gar ezera malu un spoguļojas ūdenī.

Vārna: Cik es esmu skaista! Cik man daiļš kakls! Cik spīdīgas spalvas! Cik plaši varu izplest spārnus!

Pamana divas vārdes, kuras guļ uz akmens, sauļojas un jautri tērzē.

Pirmā varde: Tu redzēji, viņš atkal atlidojis.

Otrā varde: Kas atlidojis?

Pirmā varde: Karaliskais skaistulis.

Otrā varde: Kurš? Stārķis? (*Izbijusies.*)

Pirmā varde: Hi, hi, hi. Nu nē taču, gulbis.

Otrā varde: Tiešām? Tas pats?

Pirmā varde: Nu ja!

Otrā varde: Tikpat skaists?

Pirmā varde: Vēl skaistāks. Kakls garš un cēls. Spalvas baltas, baltas. Knābis koši sārts.

Otrā varde: Gribētos ātrāk viņu redzēt.

Pirmā varde: Žēl, ka tu neredzēji, kā viņš pāri ezeram lidoja. Man likās, ka viņa spēcīgie spārnu vēzieni mani no akmens nopūtīs.

Otrā varde: Nopūta?

Pirmā varde: Nē, bet, kad viņš ezera ūdeņos nosēdās, tādi viļņi sacēlās!

Otrā varde: Kādi?

Pirmā varde: Tik lieli, ka viss ezers ligojās.

Vārna: (*Iedomīgi.*) Ko nu te melšat niekus! Viļņi, karaliskais skaistulis. Krā-krā.

Pirmā varde: Aizlido pati un apskaties.

Otrā varde: Lido, lido. Skaistāka putna par viņu nav.

Vārna: Manam skaistumam neviens blakus nestāv. Krā-krā.

Pirmā varde: Skaties, ka savu skaistuma karalienes titulu nepazaudē.

Vārna staigā, spārnus cilādama.

Vārna: Krā-krā. Karaliskais gulbis. To mēs vēl redzēsim, kurš te ir karaliskāks.

Vārna pamana gulbi.

Vārna: Tiešām balts, skaists. Ko tagad darīt? Krā-krā. Ko darīt? (*Domā.*) Krā-krā. Izdomāju!

Pienāk vakars. Gulbis guļ. Vārna klusām zogas klāt un apmētā viņu ar dubļiem.

Vārna: Tā tev! Krā-krā. Nebūsi nekāds skaistulis! Krā-krā. Tagad tu arī būsi melns!

No rīta gulbis pamostas un pamana, ka ir netīrs.

Gulbis: Ak, vai! Jānomazgājas, spalvas izžūs, un es atkal būšu balts.

Vārna: (*Noskatījusies, ko gulbis dara, sāk pērties pa ūdeni.*) Nesaprotu, cik var pērties? Kā nepaliek balta, tā nepaliek! Krā-krā.

Vardes smejas, vēderus turēdamas.

Abas vardes: Kvā-kvā. Kvā-kvā. Tāda vārna pērta, tāda nepērta. Kvā-kvā.

3. skats

Pūcēni sēž aizdomājušies.

Pūce: Vai sapratāt, kā skaudība traucē dzīvot?

Pirmais pūcēns: Pastāsti, lūdzu, vēl kādu stāstu.

Otrais pūcēns: Lūdzu! Pastāsti!

Pūce: Labi, klausieties.

4. skats

Žagata un sīlis. Sīlis atlido uz Vāciju.

Sīlis: Nu gan tā Vāceme ir skaista! (*Pamana žagatu.*)

Žagata kā īsta kundze staigā grozīdamās, spogulītī skatās, frizūru pielabo.

Sīlis: Labdien!

Žagata: Guten tag! Guten tag!

Sīlis: Atvainojiet, bet es vāciski nerunāju.

Žagata: Bij' laiks! Bij' laiks! Ko tad atlidoji?

Sīlis: Vāczemi apskatīt.

Žagata: Mums te tik skaisti! Es tev visu parādīšu. Lidosim?

Sīlis: Labprāt!

Žagata: Te mums ir visskaistākās pilis pasaulē. Tik greznas kā nekur!

Sīlis: Jā, skaistas gan.

Žagata: Muižas un pusmuižas bagātākās pasaulē!

Sīlis: Jā, bagātas gan.

Žagata: Visskaistākās pilsētas ir Vāczemē!

Sīlis: Jā, skaistas.

Žagata: Pie mums ir vislabāk.

Sīlis: Ēdiena tik tā pamaz. Bet bagātie jau daudz neēd.

Žagata: Protams!

Sīlis: Lidojam tagad pie manis uz Vidzemi?

Žagata: Nu labi, lidojam!

Sīlis: Redzi, kādas mums te pļavas?

Žagata: Skaistas.

Sīlis: Un meži cik vareni.

Žagata: Jā, vareni gan.

Sīlis: Un tīrumi cik plaši.

Žagata: Jā, plaši gan! Sīl, sīl! Skaties, labību pļauj nost!

Sīlis: Tas nekas, saliks gubā. Būs vieglāk knābāt.

Žagata: Sīl, sīl! Gubas ved prom!

Sīlis: Lai ved. Paliēkas jau paliēk.

Žagata: Sīl, sīl! Cūkas apēd visas paliēkas.

Sīlis: Lai jau ēd. Gan jau ziemā šur un tur pa graudam salasīsim.

Žagata: Tas jau ir par traku! Kā tā var? Sūdzēšu tevi tiesā!

Salido arī citi putni – strazds, krauklis, vārna un teteris.

Žagata: Tas sīlis mani no bagātās Vācijas atvedis badā nomirt.

Vārna: (*Kliegdama.*) Kārt-kārt!

Krauklis: (*Ķērkdams.*) Kampt-kampt!

Teteris: (*Rubinādams.*) Labi vien būs! Labi vien būs!

Strazds: Tiesas lēmums ir šāds! Tu, žagata, paliksi pa ziemu Vidzemē! Tad zināsi, kā lielīties! Bet tu, sīli, katru gadu lidosi uz Vāciju, lai iemācītos draugus izvēlēties!

5. skats

Pūce: Tā Sīlis vēl līdz šai dienai no Vidzemes uz Vāczemi lidinās.

Pirmais pūcēns: Es sapratu. Vairāk nekad nelielišos. Gribi šodien parakstīt ar manu pildspalvu?

Otrais pūcēns: Paldies! Es rakstīšu ar savu. Es arī sapratu, ka vajag priecāties par otru, nevis apskaust.

Nerātnās skudriņas

Lomās darbojas:

Teicējs

Pirmā skudra dežurante

Otrā skudra dežurante

Pirmā skudra

Otrā skudra

Skudru māmiņa

Gliemezis

Sienāzis

Ūdensvabole

Taurenis

Ja ir vairāk bērnu, kukaiņu daudzumu var palielināt.

1. skats

Pavasaris. Pie bērza liels skudru pūznis, gar kuru staigā skudras dežurantes.

Pirmā skudra dežurante: Skaties! (*Rāda.*) Saule jau sniegu izkausējusi.

Otrā skudra dežurante: Jā (*Tausta zemi.*), zeme jau atkususi.

Pirmā skudra dežurante: Putni dzied.

Otrā skudra dežurante: Strauti čalo.

Tiek atskaņots ieraksts.

Pirmā skudra dežurante: Laiks modināt māsas un brāļus.

Otrā skudra dežurante: Tev taisnība, skrienam!

Abas kopā: Mostieties! Pavasaris klāt! Mostieties! Pavasaris klāt! (*Aizskrien.*)

2. skats

Abas mazās skudriņas sēž pie skudru pūžņa un prāto.

Pirmā skudra: Labi virszemē.

Otrā skudra: Tikai garlaicīgi.

Pirmā skudra: Kāpēc?

Otrā skudra: Strādājam, strādājam un neko pasaulē neredzam.

Pirmā skudra: Es gan redzu.

Otrā skudra: Ko tu redzi? Nu ko?

Pirmā skudra: Paskaties! (*Rāda.*) Es redzu spožu sauli, zaļu pļavu, zilās debesis, baltus mākoņus.

Otrā skudra: Skaisti, bet garlaicīgi.

Pirmā skudra: Debesīs – putni, tauriņi. Pļavā – puķes, vabolītes.

Otrā skudra: Bet kas ir aiz pļavas?

Pirmā skudra: Nezinu. Zirneklis stāstīja, ka tur esot dārzs.

Otrā skudra: Kas tas ir – dārzs?

Pirmā skudra: To viņš man nestāstīja.

Otrā skudra: Gribi redzēt?

Pirmā skudra: Gribu!

Otrā skudra: Ejam?

Pirmā skudra: Labi, ejam!

3. skats

Dārzā

Pirmā skudra: Sveiks, gliemezi!

Otrā skudra: Vai līdz dārzam tālu?

Gliemezis: Labdien! (*Gardi čāpstina, lapu ēzdams.*) Jūs jau te.

Abas skudras skraida uz vienu pusi, uz otru pusi.

Pirmā skudra: (*Priecīgi.*) Skaties, kādas lielas un sulīgas lapas!

Gliemezis: Tās ir salātlapas.

Otrā skudra: Jā, šeit arī!

Gliemezis: Tās ir redīsu lapas.

Pirmā skudra: Jāpastāsta māmiņai.

Otrā skudra: Sauksim visus šurp. Varēsim saēsties!

Pirmā skudra: Skrienam!

Abas skudras aizskrien prom.

Gliemezis: (*Neapmierināts.*) Nu gan. Sanāks te visi. Ēdīs! Ātri vien mūs visus aizdzīs!

4. skats

Skudru māmiņa: Kur jūs bijāt, mazās nebēdnes, mēs jūs visur meklējām. Tik daudz laika zaudējām!

Pirmā skudra: Māmiņ, mēs atradām dārzu!

Otrā skudra: Lielu, skaistu.

Pirmā skudra: Pilnu ar dažādām garšīgām lapām.

Otrā skudra: Gliemezis arī tur bija.

Pirmā skudra: Mums visiem pietiktu, ko ēst un ko krājumos likt.

Otrā skudra: Un tur ir tik interesanti.

Skudru māmiņa: Vai gliemezis jums neteica, cik dārzā ir bīstami?

Skudras: Nē! Kāpēc bīstami?

Skudru māmiņa: Tāpēc mēs dzīvojam mežmalā. Dārzā kaķi redzējāt?

Skudras: Nē!

Skudru māmiņa: Un suni? Vai lielās skudras?

Skudras: Arī nē!

Skudru māmiņa: Jums šodien paveicās! Neviens jūs nesamina. Un lielās dārza skudras arī uz savu skudru pūzni neaiznesa.

Abas skudras bēdīgi nopūšas.

Pirmā skudra: Es gan labāk dzīvotu dārzā.

Otrā skudra iedunkā to sānos.

Skudru māmiņa: Un tagad žigli pie darba. Citādi iznāks kā vecajam sienāzim. Visu vasaru ceļo un priecājas, bet rudenī – ne kur dzīvot, ne ko ēst.

5. skats

Pirmā skudra: Ko darīsim? Varbūt ejam dillēs?

Otrā skudra: Nē! Mēs nedrīkstam iet uz dārzu!

Pirmā skudra: Kāpsim bērzā!

Otrā skudra: Mēs nedrīkstam iet tālu prom no mājām.

Pirmā skudra: Tas jau nav tālu. Tas ir blakus.

Otrā skudra: Kam blakus?

Pirmā skudra: Kā kam blakus? Skudru pūznim!

Otrā skudra: Ja? Labi, kāpsim!

Teicējs: Skudras uzrāpās bērzā. Apsēdās uz lapas un šūpojās. Negaidīti sākās stiprs vējš, norāva lapu un aiznesa to tālu, tālu.

Pirmā skudra: Kas par lidojumu!

Otrā skudra: Par ko tu priecājies? Kā tiksīm mājās?

Skudras pamana sienāzi un sauc: Sienāzi! Sienāzi! Palīdzi, lūdzu, mums tikt mājās.

Sienāzis: Kur ir jūsu māja?

Skudras: Mežmalā pie lielā bērza.

Sienāzis: Labi, sēdieties! (*Panesis kādu gabaliņu.*) Tālāk nevaru, ļoti gara zāle.

Skudras: Paldies!

Skudras pamana taureni un sauc: Taureni! Taureni! Palīdzi, lūdzu, mums tikt mājās.

Taurenis: Kur ir jūsu mājas?

Skudras: Mežmalā pie lielā bērza.

Taurenis: Labi, palīdzēšu. Sēdieties! Tālāk nevaru, tur ir upe, bet man ir piekusuši spārni.

Skudras: Paldies!

Skudras pamana ūdensvaboli un sauc: Ūdensvabole! Ūdensvabole! Palīdzi, lūdzu, mums tikt mājās.

Ūdensvabole: Kur ir jūsu mājas?

Skudras: Mežmalā pie lielā bērza.

Ūdensvabole: Sēdieties, bet tikai pāri upei.

Skudras: Paldies!

Skudras pamana gliemezi un sauc: Gliemezi! Gliemezi! Palīdzi, lūdzu, mums tikt mājās.

Gliemezis: Kur ir jūsu mājas?

Skudras: Mežmalā pie lielā bērza.

Gliemezis: Labi, sēdieties.

Skudras: Paldies, gliemezi!

Skudras: (*Pamana māmiņu, skrien un sauc.*) Māmiņ! Māmiņ! Cik labi ir mājās!

Priecīgas Lieldienas!

Pēc Margaritas Stārastes pasakas „Lieldienas! Lieldienas!” motīviem

Lomās darbojas:

Rūķis Rītiņš

Pirmais mākonis

Otrais mākonis

Saulīte

Pirmā sniegpulkstenīte

Otrā sniegpulkstenīte

Zaķu tēvs

Zaķu māte

Zaķēns

Vistiņa

Pirmais burbulis

Otrais burbulis

Varde

Zirneklītis

1. skats

Rūķis Rītiņš skraidelē, atslēgu saišķi grabinādams.

Rūķis Rītiņš: Oho hoo! Oho hoo! Ziema prom! Ziema prom! Jāskrien atslēgt mākoņu vārti!
(*Dungodams un lēkādams.*) Pavasaris, pavasaris!

Pirmais mākonis: Kur tas rūķis Rītiņš kavējas?

Otrais mākonis: Tiešām! Nesaprotami!

Pirmais mākonis: Saulīte bēdājas, sēž zelta krēsliņā un skumst.

Otrais mākonis: Varbūt pasauksim?

Mākoņi: Rītiņ! Rītiņ!

Rūķis Rītiņš: Skrienu jau skrienu!

Pirmais mākonis: Kur tu tik ilgi kavējies?

Otrais mākonis: Slēdz ātrāk vaļā! Lai saulīte var ritināt!

Rūķis Rītiņš: Tūlīt, tūlīt!

Rītiņš atslēdz vārtus, kurus ir veidojuši abi mākoņi. Bērni tur lielus zīmējumus izplestās rokās, aizsedzot ar tiem visu augumu. Rūķis atslēdz, un vārti lēnām veras. Aiz tiem parādās zelta krēslā sēdoša saulīte.

Rūķis Rītiņš: Sveika, saulīt! Pavasaris klāt!

Saulīte: (*Priecīgi.*) Sveiks, Rītiņ! Cik labi, ka ziema ir prom! (*Pieceļas, izstiepjas un uzliek*

galvā savu vainagu.) Sākšu kausēt pēdējo sniegu, ledu un lāstekas.

Rūķis Rītiņš: Lai tev veicas! Došos mājās pavasara darbus darīt.

Mūzikas pavadījumā saulīte staigā apkārt un ar roku kustībām imitē darbību, it kā laiž pār zemi saules starus. Parādās divas vai vairākas sniegpulkstenītes.

Sniegpulkstenītes: Mēs māsiņas, sniegpulkstenītes,

Zaļā pavasara vēstnesītes!

Dzin! Dzin! Dzin! (*Katra.*)

Pirmā sniegpulkstenīte: Pavasaris atnācis!

Otrā sniegpulkstenīte: Prieku visiem atnesis!

Pirmā sniegpulkstenīte: Putni dzied!

Otrā sniegpulkstenīte: Un strauti čalo!

Pirmā sniegpulkstenīte: Aizskalo tie ziemu bargo!

Otrā sniegpulkstenīte: Pavasaris! Dzin-dzin.

Pirmā sniegpulkstenīte: Pavasaris! Dzin-dzin.

2. skats

Zaķu tēvs, iznācis no meža, staigā, gaisu ostīdams.

Zaķu tēvs: Kāds dzestrs gaiss. Pavasarīgs. Lieldienas nāk! Nedrīkst vairs kavēties. Došos uz ciemu pie vistiņas Raibītes.

Aizcilpo uz ciemu. (Skan mūzika, rokās zaļš spainis.)

Zaķu tēvs: Labdien, bagātniece!

Vistiņa: Labdien! Labdien! (*Izbrīnījusies.*) Ko-ko-ko. Ko-ko-ko. Kāds vējš tad tevi atpūtīs?

Zaķu tēvs: Vai es no tevis varētu aizņemties olas?

Vistiņa: (*Galvu šķobīdama.*) Ak, tu, nabadziņš! Nemāk pat ne olu izdēt.

Zaķu tēvs: Mēģināju, bet nesanāk!

Vistiņa: Katru pavasari tu esi klāt! Ko-ko-ko. Zini jau, ka man laba sirds. Ko-ko-ko, ko-ko-ko.

Zaķu tēvs: Tu jau zini, Lieldienas nāk!

Vistiņa: Labi, nāc iesim uz gubeni.

Vistiņa saliek zaķim pilnu spaini ar olām.

Zaķu tēvs: Paldies, bagātniec! Priecīgas Lieldienas!

Vistiņa: Ko-ko-ko. Ko-ko-ko. Lūdzu, lūdzu! Man jau nav žēl.

3. skats

Zaķu tēvs priecīgs skrien uz strautiņu. Pie akmeņiem lēkā burbuli, uz akmeņiem sēž varde.

Pirmais burbulis: Hei, zaķi!

Otrais burbulis: Kas tev spainī?

Zaķu tēvs: Olas!

Pirmais burbulis: Mēs arī gribam tavā spainī! (*Ķiķina.*) Hi, hi, hi.

Otrais burbulis: Jā, gribam. (*Kiķina.*) Hi, hi, hi.

Varde: Nu gan. (*Smejas.*) Jokdari! Šie ar grib spainī. Vārīties kopā ar olām. (*Smejas.*)

Zaķu tēvs: (*Spaini piesmēlis.*) Priecīgas Lieldienas! (*Novēl vardei.*) Un lec uz mājām!

4. skats

Skan Lieldienu dziesmiņa. Katlā vārās olas, zaķēns nes žagarus, kurus lauž zaķu tēvs.

Zaķu māte: Kas par steigu! Kas par lielu darbu! (*Pūzdama paņem priekšauta stūrus un vēdina sevi.*)

Zaķu tēvs: (*Nes žagarus klēpī.*) Jākustas ātrāk! (*Bubina.*)

Zaķu māte: Zinu, zinu!

Zaķu tēvs: Lieldienas steidzas. Rīt būs jau klāt.

Zaķēns: (*Lēkā.*) Lieldienas! Lieldienas! Priecīgas Lieldienas!

Zaķu tēvs: Ja olas nebūs gatavas, Lieldienas dusmosies.

Zaķu māte: Dusmosies un vairs nenāks.

Zaķēns: Ko darīt? Kā palīdzēt?

Zaķu tēvs: Tu turēsi olas, bet es krāsošu.

Zaķu māte: Atceries galveno noteikumu – katra ola citādi jākrāso!

Zaķu tēvs: Zinu jau zinu.

Zaķēns: (*Turēdams olu, kuru zaķu tēvs krāso.*) Cik skaistas krāsas! Zaļa, dzeltena, brūna, zila.

Saulīte atnāk vērot rosību, atlido tauriņi un sarāpo kukaiņi: Cik skaistas oliņas! Raibas! Rakstainas! Krāsainas! Svītrainas! Punktainas! Puķainas! Dažādas!

Saulīte: Lieldienas priecāsies.

5. skats

Otrā rītā

Zaķu tēvs ar zaķu māti kārtu olas grozā.

Zaķu tēvs: Jāpasteidzas!

Zaķu māte: Tā! Visas olas ir sapakotas!

Zaķu tēvs: Dodamies!

Zaķēns: (*Pamodies.*) Bet es? Es arī gribu iet jums līdzi!

Zaķu māte: Tu vēl esi par mazu!

Zaķu tēvs: Gaidi, mazais, mūs uz pakalniņa.

Zaķu tēvs ar zaķu māti iet un iznēsā olas. Zaķu tēvs liek olas pie namdurvīm, bet zaķu māte – dārzos un pie žogiem.

Zaķu tēvs: Priecīgas Lieldienas!

Zaķu māte: Priecīgas Lieldienas!

Zaķu māte: (*Satiek rūķi Rītiņu.*) Priecīgas Lieldienas! (*Iedod viņam olu.*)

Rūķis Rītiņš: Paldies! (*Paņemdamas olu.*) Un priecīgas Lieldienas jums arī!

Satiekas zaķu tēvs un zaķu māte.

Zaķu tēvs: Mans grozs ir tukšs.

Zaķu māte: Mans arī.

Abi priecīgi paskatās uz augšu.

Saulīte: Priecīgas Lieldienas!

Zaķu tēvs ar zaķu māti priecīgi dodas uz mājām.

Zaķu māte: Visiem rātniem bērniem olas tika.

Zaķu tēvs: Labs darbiņš padarīts!

6. skats

Zaķēns: (*Sēž skumīgs.*) Kur tētis? Kur māmiņa? Kur tik ilgi kavējas?

Zirneklītis: Nebēdā! Skaties, tur jau viņi nāk.

Zaķu tēvs: Priecīgas Lieldienas! (*Iedod olu.*)

Zaķu māte: Priecīgas Lieldienas! (*Iedod olu.*)

Zaķēns: Paldies!

Visi kopā: Priecīgas Lieldienas!

Visi dzied dziesmas, iet rotaļās, ripina olas, šūpojas.

Brīvdienas „Saulgozēs”

Lomās darbojas:

Jānis

Līga

Vecmāmiņa

Varis

Anna

1. skats

Pagalmā

Līga sēž un spēlējas ar lelli, pieskrien Jānis.

Jānis: Hei, copēt nāksi?

Līga: Copēt?

Jānis: Nu ja!

Līga: Vecmamma ļauj?

Jānis: Kā tad, ka ļauj!

Līga: Vai tev ķemme un matadatas ir?

Jānis: (*Izbrīnījies.*) Kāda ķemme? Kādas matadatas? Ai! Negribi, nenāc!

Līga: (*Uzmet lūpu.*) Kā tad var uztaisīt copi bez ķemmes un matadatām?

Jānis: (*Smejas, vēderu turēdams.*) Copēt nozīmē makšķerēt.

Līga: Tu gan, Janci, neproti runāt. Tā arī vajadzēja teikt – makšķerēt!

Jānis: Nu tad nāksi vai ne?

Līga: Nākšu!

Jānis: Tad ejam!

2. skats

Pie ezera

Abi sēž, makšķeres iemetuši.

Līga: (*Dīdās un dungo.*)

Mēs ar Janci makšķernieki,

Un tie nav nekādi nieki.

Tuc-tuc, buc-buc!

Makšķeres paņēmām

un uz upi aizgājām.

Tuc-tuc, buc-buc!

Auklu uztinām,

āķi piesējām.

Tuc-tuc, buc-buc!

Tārpu uzvērām,
zivi noķērām.
Tuc-tuc, buc-buc!

Jānis: Tu paliksi mierīga? Cik var dīdīties!

Līga: Kāpēc?

Jānis: Tu neredzēsi, ka copē!

Līga: (*Skraidīdama gar krastu.*) Kur copē? Kas copē? Kāpēc copē?

Jānis: Pasēdi, lūdzu, klusi un mierīgi!

Līga: (*Sāk spēlēties ar sliekām.*)

Tārpiņu uzvērām,
Zivtiņu noķērām.
Tuc-tuc, buc-buc!

Līga spēlējas, kamēr tārpu kārba ir tukša.

Jānis: (*Pamana tukšo kārbu.*) Tuc-tuc, buc-buc. Tu esi viena liela uts!

Līga: Nē! Neesmu!

Jānis: Esi gan! Uts, uts, uts!

Līga: Bet tu, bet tu. Bet tu!

Jānis: Ko es?

Līga: Tu esi burkāns! (*Paiet malā.*)

Jānis sāk vilkt zivi, Līga pamana un ātri pieskrien vērot.

Līga: Nu, kas tur ir? Kāda zivs? Liela? Līdaka? Asaris? Varbūt sams? Parādi. Es gribu redzēt!
Jānim zivs noraujas.

Jānis: Nu ko? Apmierināta? Norāvās!

Līga: Kāpēc?

Jānis: (*Dusmīgi.*) Tāpēc! Viss pietiek, ejam mājās!

3. skats

Pie vecmāmiņas

Vecmāmiņa sēž un pin vainagu. Nāk Jānis un Līga.

Vecmāmiņa: Ko tad jūs tādi kā eži sapūtušies?

Jānis: Nevajadzēja Līgu ņemt līdzi.

Līga: Bet man, Janci, nevajadzēja ar tevi iet!

Jānis: Visas sliekas palaida zālē.

Līga: Bet tu apsaukājies. Vecmāmiņ, Jancis teica, ka es esmu uts.

Jānis: Tāpēc, ka trinies un trokšņoji, murminādama tuc-tuc, buc-buc.

Līga: Es nemurmināju, es dziedāju!

Vecmāmiņa: Bērnī, beidziet strīdēties!

Līga: Vecmāmiņ, ko tu dari?

Vecmāmiņa: Pinu Jānim vainagu.

Līga: Kāpēc Jānim? Šodien ir mana svētku diena.

Jānis: Mana gan!

Līga: Nē, mana!

Jānis: Šodien ir Jāņu diena.

Līga: (*Aizskrien pēc kalendāra, ātri atpakaļ.*) Redzi, šodien ir 23. jūnijs, un tur ir rakstīts – Līga!

Jānis: Nu un? Bet svinam Jāņu dienu!

Līga: Bet Jānis ir rakstīts 24. jūnijā. Visās dziesmās tak dzied – līgo, līgo! Katrā pantiņā!

Jānis: Bet gaida Jāni.

Līga: Gaida, gaida (*Mēdās.*).

Vecmāmiņa: Jāni, labāk atnes vēl ozolzarus.

Jānis iet pēc zariem, bet Līga viņam parāda mēli.

Līga: Es pati sev nopīšu vainadziņu. Iešu uz pļavu.

4. skats

Pļavā

Līga: (*Lasa puķes un dzied.*)

Es nopinu vainadziņu

No pļaviņu ziedīņiem.

(*Līga pārtrauc dziedāt.*) Cik skaista pļava! Un cik daudz puķu! Baltas margrietiņas, zilas rudzupuķes, sarkanas magones un violets āboliņš!

Ziedu un kukaiņu deja, kuru var iestudēt kādas dziesmas pavadījumā.

Līga: Vainags gatavs. Var iet mājās.

Es nopinu vainadziņu

no pļaviņu ziedīņiem.

Kad uzliku galviņā,

viens puisītis brīnījās!

Līga dziedot atnāk atpakaļ pie vecmāmiņas. Jānis jau ir tur. Ieraugot Līgu, abi ar vecmāmiņu sāk smieties, jo vainadziņš sapīts šķībs un greizs.

Jānis: Viens puisītis brīnījās? Ne tikai viens puisītis (*Smejas.*). Par tevi viss ciems brīnīsies. Tev uz galvas nevis vainags, bet vārnas ligzda.

Līga sāk raudāt.

Vecmāmiņa: Neraudi, Līgiņ! Es tev arī uzpīšu vainadziņu. Salasi tik puķītes.

Jānis: Iesim, es tev palīdzēšu salasīt.

Līga: Tiešām?! (*Neticīgi.*)

Jānis: Protams! Nāc, iesim!

Līga: Skaties! Varis un Anna arī lasa jāņuzāles.

Jānis: Aiziesim paskatīties, cik daudz viņi jau salasījuši.

Līga: Labdien!

Varis un Anna: Labdien!

Jānis: Vai jūs jau daudz jāņuzāļu salasījāt?

Varis: Jā, jau otro reizi uz pļavu atnācām.

Anna: Mēs savu pagalmu un māju jau izrotājām.

Līga: Mums vēl nav izrotāts. Man pat vēl vainadziņa nav.

Anna: Nāc, es tev palīdzēšu uzpīt.

Dziedādamas pin vainagu.

Visa laba Jāņu zāle.
Līgo, līgo!
Kas zied Jāņu vakarā.
Līgo, līgo!

Varis: Mums ir tik daudz jāņuzāļu, ka varam izrotāt arī jūsu pagalmu.

Jānis: Tas gan būtu labi. Lai meitenes nes jāņuzāles, bet mēs pēc meijām aiziesim.

Līga: Vecmāmiņai būs pārsteigums.

5. skats

Pagalmā

Skat Līgo dziesmas. Bērni rotā pagalmu. Iznāk vecmāmiņa.

Vecmāmiņa: Vai, bērni, cik skaisti izrotāts pagalms!

Līga: Mēs esam gatavi līgošanai!

Vecmāmiņa: Mēs, meitenes, klāsim galdu, bet zēni lai gatavo ugunscura vietu.

Visi kopā: Priecīgu līgošanu!

Slinkums

Lomās darbojas:

Slinkums

Saimnieks Antons

Saimniece Līze

Balss radio

Muris

Reksis

Ruksis

Garausis

Kaza

Mārtiņgaiļi

1. skats

Slinkums (*Dzied.*): Es esmu maziņš rakaris,
Kas citiem ir liels draugs.
Esmu ātri atnācis
Tur, kur mani sauc.
Slinkums tur, slinkums te,
Slinkums dzīvo pagultē.
Kad saka – šodien slinkums, labāk rīt!
Man, dzirdot šos vārdus, sirds priecājas.

Man ir skaidrs, ka teicējs ir mans draugs, esmu klāt, un tad mani aizdzīt ir ļoti, ļoti grūti. Kur lai dodos? Neviens nesauc. Būs jāapciemo draugs Muris.

2. skats

Antons: Šodien labi pastrādājām.

Līze: Jā, daudz darba padarījām. Nāc, ēdīsim vakariņas!

Antons apsēžas un ieslēdz radio.

Līze: Pīrāgi jācep.

Antons: Jā, rīt Mārtiņdiena.

Līze: Mārtiņi, Mārtiņi, ziemai vaļā vārtiņi.

Saimnieki sēž un klausās radio.

Balss radio: Uzmanieties! Bīstieties! No kaimiņu zemes mūsu pusē ieradies Slinkums! Acis aizveriet – lai to neredzētu! Ausis aizspiediet – lai to nedzirdētu! Naktī durvis aizslēdziet – savā mājā nelaidiet!

Antons: Slinkums! Slinkums! Ja vēl zinātu, kā tad šis izskatās!

Līze: Dzirdēju tirgū, ka liels, pinkains.

Antons: Domāju, ka uz mūsu mājām jau viņš nenāks.

Līze: Vai durvis aizbultēji?

Antons: Jā, jā. Ejam gulēt.

Muris: Mur-mur. Es gan uz piecām minūtēm labprāt Slinkumu satiktu.

3. skats

Mājdzīvnieki sapulcējas pagalmā.

Reksis: Dzirdējāt?

Muris: Dzirdējām. Nu un?

Reksis: Tās taču ir šausmas.

Ruksis: Par ko jūs runājat?

Reksis: No kaimiņu zemes Slinkums atnācis.

Garausis: Kāds Slinkums? Kur tad viņš ir?

Reksis: Nezinu. Ja kaut kur manīsiet, sauciet mani, aizdzīšu!

Muris: Jā! Jā!

Kaza: Es vispār neko par Slinkumu neesmu dzirdējusi.

Muris: Es gan par viņu bieži domāju.

Garausis: Vai viņš tev ir draugs?

Muris: Es jau gribētu, bet Reksis viņu ātri vien no mājas izdzītu.

Reksis: Protams. Slinkums nav draugs ne cilvēkiem, ne dzīvniekiem.

Muris: Nezinu gan! Man viņš noteikti būtu draugs.

Reksis: Kas nu tur par brīnumu! Tev tikai gulēšana un ēšana prātā. Pat peles nevīžo ķert.

Muris: Un tu pats ko dari?

Reksis: Māju sargāju.

Muris: No kā?

Reksis: No laupītājiem, no Slinkuma.

Muris: Nu sargā vien.

Garausis: Man garas ausis. Ja sadzirdēšu, došu ziņu.

Ruksis: Es arī.

Kaza: Rīts gudrāks par vakaru.

4. skats

Nakts

Slinkums: (*Lavīdamies gar māju.*) Muri? Muri?

Muris: Sveiks! Priecājos tevi redzēt.

Slinkums: Ejam iekšā?

Muris: Nesanāks.

Slinkums: Kāpēc?

Muris: Šodien par tevi viss ciems runā. Pat pa radio brīdinājumu lasīja.

Slinkums: (*Priecādamies.*) Tad jau es esmu gaidīts!

Muris: Vienīgais, kurš tevi gaidīja, esmu es.

Slinkums: Arī labi.

Muris: Zini, saimniece pīrāgus sacepusi. Kamēr cepa, tāds karstums virtuvē bija, ka vējlodziņu atvēra. Vai tiksi iekšā?

Slinkums: Protams. Ja mani aicina, es pa vismazāko šķirbiņu tieku iekšā. Hi-hi-hi!

Muris: Nāc! Tikai klusiņām. Lai Reksis nesadzird.

5. skats

Rīts

Antons: Jāceļas, bet slinkums.

Līze: Lopi jābaro, bet slinkums. Pagulēsim vēl.

Reksis satraukdamies pieskrien pie durvīm un sāk riet.

Reksis: Anton, Līze celieties! Mārtiņdiena klāt!

Muris: Ko tu rej, ļauj taču pagulēt.

Reksis: Stāsti, kas noticis.

Muris: Nekas. Slinkums ciemos atnācis.

Slinkums: Jā, es esmu šeit. Pie jums ir tik labi. Būs laikam jāpaliek.

Reksis: (*Rūkdams.*) Prom! Tūlīt prom!

Slinkums: Ha-ha-ha! Es no tevis nebaidos.

Reksis: Nu pagaidi tu man!

6. skats

Reksis: Ko darīt?

Garausis: Kas noticis?

Kaza: Vēl neviens mūs nav barojis.

Ruksis: Neviens, neviens. Ne Antons, ne Līze.

Reksis: Un nenāks ar. Muris Slinkumu ciemoties ielaidis.

Garausis: Dzen prom!

Reksis: Dzinu, neiet.

Kaza: Iešu un ar ragiem aizbaidīšu.

Reksis: Nesanāks, aiz skapja paslēpās.

Ruksis: Es zinu, ko darīt!

Reksis: Stāsti ātrāk!

Ruksis: Ej uz kūti un pasauc gaiļus.

Garausis: Pareizi! Sauc ātri!

Kaza: Viņi tā dejos, ka visa māja rībēs.

Reksis: Labi, skriešu ātrāk.

7. skats

Mārtiņgaiļi (*Rībinādami dejo un dzied.*):

Kas dimd? Kas rīb?

Ap istabiņu.

Kas dimd? Kas rīb?

Ap istabiņu.
Mārtiņa gaiļīši
Dancīti veda.
Vakar Mārtiņš
No Rīgas laidās,
Šodien sētā
Ierībināja!

Slinkums: Mārtiņš? Kur?

Muris: Sētā!

Slinkums: Mūkam!

Visi viņus pavada, gaiļi dziedādami kikerīgū, kaza badīdamās, Reksis riedams, garausis sperdams, ruksis rukšķēdams.

Antons: Vai, kas te par troksni?

Līze: Mārtiņgaiļi jau danci ved.

Antons: Skaties, ķekatnieki jau tuvojas.

Līze: Ātri klāšu galdu.

Sapulcējas visi lugas varoņi un kopā saka: Svinēsim Mārtiņus!

Kraukšķītis

Lomās darbojas:

Teicējs

Kraukšķītis

Salatēvs

Zaķēns

Sniegbaltīte

Rūķi:

Dzeltenais

Zaļais

Zilais

Sarkanais

Sniega māte

Lācis

Lapsa

Žagata

Pirmā vāvere

Otrā vāvere

Teicējs: (*Ienākot dzied dziesmu „Uzsnīga sniedzīgs balts”.*) Ziema atnākusi. Sniegs uzsnidzis. Labdien, bērni! Vai jums patīk ziema? Man arī. Margaritai Stārastei arī patīk ziema. Viņa bērniem uzrakstīja „Ziemas pasaku”. Tā ir par Kraukšķīti un viņa draugiem, kuriem arī patīk ziema un sniegs. Nodziedāsim dziesmiņu „Kaut kur sniegi”.

Bērni dzied dziesmu „Kaut kur sniegi, kaut kur sniegi”.

1. skats

Pie mājiņas

Zaķēns: Vai, cik mežā skaisti! Eglītes sniegā. Kūpas dziļas. Bet kas tur? Mājiņa. Logā deg gaismiņa. Paskatīšos! (*Pielec un skatās pa lodziņu.*)

2. skats

Mājiņā

Teicējs: Meža mājiņā dzīvo Salatēvs ar mazmeitu Sniegbaltīti un rūķiem. Visiem darba pilnas rokas. Tuvojas Ziemassvētki. (*Atvelk priekškaru.*)

Rūķi nēsā dāvanas, rotaļlietas, kastes. Salatēvs sēž ar lielu grāmatu un atzīmē sarakstā bērnus un dāvanu nosaukumus.

Salatēvs: Ziemassvētki jau drīz klāt. Visiem bērniem jāsadā dāvanas. Nevienu nedrīkst aizmirst, Laurai – lelli, Ralfam – mašīnu, Markusam – kuģi, Jurim – lego.

Rūķi turpina nēsāt dāvanas.

Sarkanais rūķis: Daudz bērnu šogad bija paklausīgi.

Zilais rūķis: Jā! Ļoti daudz.

Zaļais rūķis: Mums tagad tik daudz darba.

Dzeltenais rūķis: Tas jau labi! Visiem būs prieks!

Salatēvs: Lego jau salikāt maisā?

Visi rūķi: Jā!

Salatēvs: Vai bumbas salikāt maisā?

Visi rūķi: Jā! Lielas bumbas un mazas bumbas.

Salatēvs: Lelles salikāt? Mašīnas salikāt? Labi, labi, tad viss kārtībā.

Zaļais rūķis: Kas tā smaržo?

Sarkanais rūķis: Kas tā brīnumaini smaržo?

Dzeltenais rūķis: Cik garšīgi smaržo!

Zilais rūķis: Patiešām, kas tā smaržo?

Salatēvs: Jāiet skatīties, kas tā smaržo?

Teicējs: Visi aizgāja uz virtuvi, kur Sniegbaltīte cep piparkūkas. Bērni, vai jūs zināt, kas ir piparkūkas? Gaidot Ziemassvētkus, pat pelēni cep piparkūkas. Varbūt jūs varat nodziedāt dziesmiņu?

Jaunāko grupu bērni dzied dziesmu: Pī, pī, pī, pī, pī, pī, pī, pī, piparkūkas 2x
 Cepsim peļu māmiņai,
 Cepsim peļu tētiņam,
 Incītim runcītim,
 Ņau, ņau, ņau, ņau, ņau, ņau.
 Pī, pī, pī, pī, pī, pī, pī, pī, piparkūkas 2x
 Dosim peļu māmiņai,
 Dosim peļu tētiņam,
 Incītim runcītim,
 Ņau, ņau, ņau, ņau, ņau, ņau.

Teicējs: Bērniem arī patīk piparkūkas. Nodziedāsim!

Vecāko grupu bērni dzied dziesmu „Piparkūkas”.

Teicējs: Kas tur notiek? (Atvelk aizkaru.)

3. skats

Virtuvē

Sniegbaltīte dungo dziesmiņu un kārto izceptās piparkūkas kastē.

Salatēvs: Redziet, kas te tā smaržo. Sniegbaltīte izcepusi bērniem piparkūkas.

Sarkanais rūķis: Tā taču jaukā svētku smarža!

Dzeltenais rūķis: Tikai Sniegbaltīte var izcept tik skaistas piparkūku zvaigznītes.

Zilais rūķis: Arī mēnestiņus.

Zaļais rūķis: Un zvēriņus.

Sniegbaltīte: Paskatieties, kādu skaistu piparkūku vīriņu es izcepu. Cik labi izcepies! Es viņu nosaucu par Kraukšķīti! Gaidi nu svētkus, Kraukšķīt! Rūķi, aiznesiet kasti pie dāvanām!

Sniegbaltīte ieliek Kraukšķīti cepumu kastē, un rūķi noliek kasti blakus rotaļlietu maisiem. Visi aiziet. Skan rūķu dziesma.

4. skats

Mājiņā

Teicējs: Kraukšķītis ir nepacietīgs un izlec no cepumu kastes.

Kraukšķītis: Cik daudz dāvanu! Kā Salatēvs tās visas aizvedīs?

Salatēvs: Nav ko bēdāt! Man ir liela ledus lidmašīna.

Kraukšķītis: Salatēv, es gribu redzēt tavu lidmašīnu.

Salatēvs: Pacieties, Kraukšķīt! Līdz svētkiem nav tālu. *(Aiziet un atstāj vaļā durvis.)*

Rūķi dzied dziesmu „Kur ir mana lidmašīna?” (Rūķi parādās ar lidmašīnu.)

5. skats

Pie lidmašīnas

Rūķi darbojas pie lidmašīnas. Pārbauda, kā tā darbojas.

Kraukšķītis: Es gribu pasēdēt lidmašīnā.

Zilais rūķis: Nedrīkst!

Sarkanais rūķis: Tu tikai mums traucēsi.

Zaļais rūķis: Pagaidi līdz svētkiem.

Dzeltenais rūķis: Ejam mājās!

Skan mūzika, parādās Sniega māte un aplido Kraukšķīti.

Sniega māte: Es esmu Sniega māte, bet kas tu esi?

Kraukšķītis: Es esmu piparkūku vīriņš Kraukšķītis. Salatēvs mani vedīs pie bērniem, bet svētki vēl tālu, vēl jāpagaida.

Sniega māte: Kāpēc jāgaida? Nāc man līdz, iesim tūlīt pie bērniem!

Kraukšķītis: *(Priecīgs.)* Skriesim! Bērni jau mani gaida!

Kraukšķītis ar sniega māti virpuļo, un viņu ieputina sniegā.

6. skats

Pie lācenes

Teicējs: Sniega māte virpuļoja ļoti ātri. Tik ātri, ka Kraukšķīti ieputināja dziļā kupenā pie Lācenes mājas.

Parādās lācene.

Lācene: Ūja! Ūja! Cik daudz sniega! *(Paņem lāpstu un tīra. Uz duras kupenai.)* Kas tad te?

(Sapurina Kraukšķīti.) Kas tu tāds esi?

Kraukšķītis: Es esmu piparkūku vīriņš. Es dodos pie bērniem uz svētkiem, bet apmaldījos. *(Raud.)*

Lācene: Neraudi! Nāc, es pacienāšu tevi ar tēju! *(Apsēžas un dzer tēju.)*

Kraukšķītis: Cik garšīga tēja! Un medus!

Lācene: Paliec pie manis un ēd medu visu ziemu.

Kraukšķītis: Nevaru! Sniegbaltīte mani izcepa, lai es Ziemassvētku vakarā pie eglītes iepriecinātu bērnus. Un tas ir ļoti svarīgs uzdevums.

Lācene: Tā, tā! Tad man tevi jānogādā pie bērniem. Pats tu netiksi. Kājiņas par īsām.

Kraukšķītis: Cik labi! Kad iesim?

Lācene: Es mazliet atpūtīšos un tad. Tu tikmēr padzer tēju.

Aktieri aiz kulisēm dzied dziesmu „Aijā, lācīt, aijā saldā miedziņā”. Kad dziesmiņa nodziedāta, Kraukšķītis modina lāceni.

Teicējs: Bet, ak vai! Lācene kā likās nosnausties, tā ziemas miegs klāt. Te pēkšņi gar Lācenes māju kāds grabinās.

Parādās lapsa.

7. skats

Pie lapsas

Lapsa: Cik silti! Cik skaisti! Kas te podiņā? (*Paceļ vāciņu.*) Medus! Kas groziņā? Pīrādziņi! Kas te tā smaržo? Kāda pazīstama smarža! Āāā, re, kas te smaržo! Kas tu esi?

Kraukšķītis: Labdien! Es esmu piparkūku vīriņš, mani sauc Kraukšķītis. Mani izcepa Sniegbaltīte, lai bērniem Ziemassvētkos būtu prieks.

Lapsa: Bērniem prieks! Bērniem prieks! (*Mēdās.*) Būs prieks! Maniem bērniem, lapsēniem, būs prieks par piparkūku ar saldo glazūriņu.

Kraukšķītis: Es gribu pie bērniem! Ejam ātrāk!

Lapsa: Tiksi tu pie bērniem. Sākumā es aizvedīšu tevi pie lapsēniem, pēc tam dosimies pie bērniem.

Lapsa paņem Kraukšķīti pie rokas un laizoties, ostonas dodas pie lapsēniem. Kraukšķītis raud, lapsa priecājas.

Lapsa: Ejam, ejam! Sēdi, atpūties! Eju pēc ragavām, es pasaukšu savus bērnus.

Noliek Kraukšķīti atpūsties. Parādās žagata, kura vēro lapsu.

Teicējs: Kamēr lapsa iet pēc ragavām, pielaižas žagata, paķer Kraukšķīti un prom ir.

Žagata: Hmm! Kāds gards cepumiņš! Kā man gribētos to nogaršot! Pietiktu pašai, ko ēst un viesus cienāt. Būs jāpaņem!

Teicējs: Nu, re, no lapsas nagiem žagata Kraukšķīti izglāba, bet pati tagad priecīgi to noknābās. Jāskrien meklēt, kurā eglē viņu uznesusi. Varbūt varēšu kā palīdzēt.

Staigā, meklē un sauc: Kraukšķīt! Kraukšķīt!

8. skats

Pie vāverēm

Teicējs: (*Staigājot satiek vāveres.*) Labdien! Vai Kraukšķīti neredzējāt?

Pirmā vāvere: Kas tas tāds?

Otrā vāvere: Kā tas izskatās?

Pirmā vāvere: Vai liels?

Otrā vāvere: Vai garšīgs?

Teicējs: Tas ir piparkūku vīriņš Kraukšķītis. Garšīgs, kraukšķīgs, ar saldu glazūru. Sniegbaltīte to izcepa bērniem, lai būtu prieks Ziemassvētkos. Ziemassvētki jau atnākuši, bet žagata Kraukšķīti ienesa eglēs.

Šķīst līksmība. Visi līksmojas aiz kulisēm.

Pirmā vāvere: Jā, mēs bijām viesos. Salatēvs ar Sniegbaltīti bija atbraukuši. Dāvanas atveda. Man par labu uzvedību riekstiņus.

Otrā vāvere: Man par labu uzvedību sēnītes.

Pirmā vāvere: Tagad ejam mājās Ziemassvētkus svinēt.

Otrā vāvere: Ja redzēsim Kraukšķīti, kā varam palīdzēt?

Teicējs: Vediet to pie Salatēva uz meža mājiņu. Tur pēc dāvanu izvadāšanas visi būs sapulcējušies pie skaistās egles.

Vāveres iet un sadzird, ka kāds kaut kur raud un sauc Sniegbaltīti.

Kraukšķītis: Sniegbaltīt! Sniegbaltīt!

Pirmā vāvere: Vai tu dzirdēji?

Otrā vāvere: Jā, laikam tur. (*Paiet uz citu pusi.*)

Pirmā vāvere: Nē, te vairs neko nedzird.

Otrā vāvere: Bērni, no kurienes nāk skaņa?

Bērni rāda, kur raud Kraukšķītis, vāveres pieskrien.

Vāveres: Kas tu esi? Ko tu raudi?

Kraukšķītis: Es esmu piparkūku vīriņš, mani izcepa Sniegbaltīte, lai bērniem svētkos būtu prieks.

Pirmā vāvere: Kāpēc tu nebiji pie bērniem?

Otrā vāvere: Mēs bijām svētkos, redzējām Sniegbaltīti un Salatēvu, bet tevi neredzējām.

Kraukšķītis: Es gribēju ātrāk nokļūt uz svētkiem, tāpēc gāju pats. Bet sniegs tik dziļš, kājiņas īsas, paklupu kupenā. Lācene mani atrada, sasildīja, gribēja palīdzēt, bet aizmiga. Tad lapsa mani paņēma, pēc tam žagata mani lapsai nozaga un uznesa eglē. Tagad aizlidoja viesus saukt, lai mani apēstu. Es negribu, ka mani apēd, es gribu pie bērniem, pie Sniegbaltītes. Sniegbaltīt! Sniegbaltīt!

Pirmā vāvere: Beidz raudāt!

Otrā vāvere: Vajadzēja būt paklausīgam!

Pirmā vāvere: Ko, māsiņ, darīsim?

Otrā vāvere: Palīdzēsim, vedīsim pie Salatēva un Sniegbaltītes.

Paņem raudošo Kraukšķīti. Aicina bērnus uzdziedāt dziesmiņu „Zvaniņš skan”.

Sniegbaltīte: Kur tu biji?

Salatēvs: Mēs tevi meklējām.

Kraukšķītis: Svētki jau beigušies. Es pie bērniem netiku (*raud*).

Salatēvs: Nomierinies, tu paspēji. Nāciet visi kopā!

Nonāk pie meža mājiņas. Pie mājiņas uzposta eglīte, visi dzied dziesmiņu „Ai, kāda eglīte!”.

Salatēvs: Bērni, nodziediet manu mīļāko dziesmiņu.

Visi dzied dziesmu „Reiz mežā dzima eglīte”.

Salatēvs: Bērni, vai jūs māmiņas klausījāt? Vai skolotājas klausījāt?

Rūķi skaita dzejolišus un saņem dāvanas. Skan dziesmas un bērnu dzejoļi. Visi dzied dziesmu „Priecīgus Ziemassvētkus!”.

Rūķi: Skaistus, jaukus, baltus, bagātus, baltus, gaišus, priecīgus Ziemassvētkus!

Mincītes Ziemassvētki

Lomās darbojas:

Rūķis Stāstnieks

Runcis Alfons

Kaķene Frīda

Kaķenīte Mincīte

Kaķene Līze no Anglijas

Runcis Pēteris no Anglijas

Vectētiņš runcis Muris

Vecmāmiņa kaķene Minna

Tante kaķene Anna

Muzikālais pavadījums. Dziesmas dzied bērni un pieaugušie.

Rūķis Stāstnieks: Labdien, bērni! Labdien, skolotājas! Labdien, auklītes! Man ir liels prieks ar jums atkal satikties. Es jums esmu stāstījis pasaku par „Sniegavīra Ziemassvētkiem”, kur sniegavīru neviens nelaida svinēt svētkus, „Ziemassvētkiem Piparkūku ciemā”, kur rūķu birojā ragana nozaga dāvanas. Bet šodien es jums stāstīšu pasaku „Kaķenītes Mincītes Ziemassvētki”. Klausieties!

Vecrīgā, mājā ar kaķi uz jumta, dzīvoja kaķu ģimene. Tētis Alfons, māmiņa Frīda un mazā kaķenīte Mincīte. Tētis Alfons strādāja bankā par direktoru, māmiņa Frīda – firmā par sekretāri. Abiem bija daudz darba, gaidot Ziemassvētkus. Mincīte mācījās bērnudārzā.

Ziemassvētku rītā visi gatavojās svētkiem.

1. skats

Mājās

Alfons: Klāt jau Ziemassvētki. Tik daudz darba. Tā, kur to egli lai liek? (*Skatās apkārt.*) Varbūt te vai te! (*Iezvanās telefons.*) Klausos! Jā, kas zvana? Jā, viss kārtībā! Dāvanas jau nosūtījām. Jā, naudu pārskaitījām. Jā, labi. (*Beidz runāt, apsēžas un lasa avīzi, pēc laiciņa paskatās pulkstenī.*) Kur tā Frīda kavējas?

Ienāk Frīda ar Mincīti. Frīdai rokās iepirkumu maisiņš. Mincīte pieskrien pie Alfona.

Mincīte: Tēti, es bērnudārzā iemācījos dziesmiņu, gribi nodziedāšu?

Alfons: Pagaidi, Mincīt! Paskaties, kādu egli es atnesu!

Mincīte: Cik skaista eglīte un kā smaržo! Ar ko mēs viņu rotāsim?

Frīda: (*Krāmējas ar maisiņiem.*) Es nopirku skaistas mantiņas. (*Izņem iepakojumu ar mantiņām.*)

Mincīte: Cik skaistas! Tūlīt iekāršu eglītē!

Frīda: Pagaidi! Pēc tam izrotāsim! Ej labāk paspēlējies! (*Mincīte noskumusi paņem lelli un apsēžas pie eglītes.*) Alfon, nāc paskaties, ko es nopirku! Konfektes, torti, limonādi, piparkūkas, desiņu. Tu zini, viss bija akcijā. Skaties, kādas kurpes es nopirku un kleitu.

Alfons: Kleitu! Vai tev kleitu nav?

Frīda: Alfon, ir taču Ziemassvētki. Ko tu iedomājies, man taču ir labi jāizskatās.

Alfons: Vai par dāvanām tu padomāji?

Frīda: Vai, pavisam aizmirsu! Iedod man, lūdzu, vēl naudu. Aizskriešu vēl uz veikaliem, visur tādas atlaides, gan „Rimi”, gan „Maksimā”, gan „Alfā”.

Alfons: (*Izņem maku, dod naudu.*) Tērē prātīgi!

Frīda: Ko nozīmē prātīgi? Ir taču svētki!

Alfons: Tev katru dienu ir svētki! (*Frīda aiziet.*)

Mincīte izņem no leļļu ratiņiem zvaniņu un skandina skaļāk, klusāk, skaļāk, klusāk. Alfons runā pa telefonu.

Mincīte: Es zinu dziesmiņu par zvaniņu! Vai jūs, bērni, arī protat dziesmiņu par zvaniņu, kurš skan skaļi un klusi?

Visi dzied dziesmu „Zvaniņš”.

Alfons: Ko tu te trokšņo? Es nevaru neko dzirdēt.

Mincīte: Piedod, es tikai dziedāju dziesmiņu.

Frīda: (*Atgriežas ar iepirkumu maisiņiem.*) Alfon, nāc palīdzi!

Alfons: Ko tu tik daudz sapirki?

Frīda: Vai, visu ko! Tādas Ziemassvētku akcijas! (*Abi ņem ārā iepirkumus.*)

Mincīte: Kad būs Ziemassvētki? Kad mēs cepsim piparkūkas? Kad rotāsim eglīti? Kad brauksim uz laukiem?

Frīda: Piparkūkas mēs necepsim.

Mincīte: Kāpēc?

Frīda: Es nopirku „Maksimā”. Lūdzu, pagaršo. (*Dod piparkūku.*)

Mincīte: (*Pagaršo un pasmaržo.*) Garšīgas, bet mājās nesmaržos pēc piparkūkām, kā pie vecmāmiņas laukos. Kad brauksim pie vecmāmiņas un vectētiņa ciemos?

Frīda: Es nezinu. Varbūt rīt. Beidz čīkstēt! Labāk ej ģērbies, iesim uz staciju, jāsaagaida Pēteronkulis un Līzes tante no Londonas. (*Visi trīs dodas uz staciju.*)

2. skats

Stacijā

Skan vilciena trokšņi, visi skatās apkārt, meklē Pēteri un Līzi.

Mincīte: Tēti, vai šeit pietur vilcieni, lai aizbrauktu pie vecmāmiņas un vectētiņa uz Siguldu?

Alfons: Protams, uz ceturtā perona.

Parādās Pēteris un Līze.

Frīda: Līze, Pēteri, mēs te!

Līze: Hello!

Pēteris: Hello!

Frīda: Vai, cik tu skaista! (*Jūsma par mētelīti un zābaciņiem.*)

Alfons: Kā atbraucāt?

Pēteris: Labi! Tikai ar lidmašīnu būtu ātrāk!

Alfons: Ko tad nelidojāt?

Pēteris: Visas biļetes bija pārdotas.

Alfons: Nu gan traki! Līze, dod man savu bagāžu!

Frīda: Dosimies mājās! Jāpušķo vēl egle, jāklāj galds. Neko nepaspēju, es esmu tik žiperīga, bet trūkst laika.

Visi dodas uz mājām. Alfons sarunājas ar Pēteri, Frīda ar Līzi, bet Mincīte viena pati iet aizmugurē.

Mincīte: Ceturtais perons, ceturtais perons, vilciens uz Siguldu.

3. skats

Atkal mājās

Alfons sarunājas ar Pēteri, Līze ar Frīdu kārtu galdu un sarunājas par iepirkumiem.

Alfons: Kā klājas pie jums Londonā?

Pēteris: Viss kārtībā!

Alfons: Biznesa lietās arī viss ir kārtībā?

Pēteris: Jā, viss ir kārtībā! Un kā jums?

Alfons: Pie mums iet visādi. Ir gan labi, gan slikti. Cilvēkiem kredīti jāmaksā, bet darba nav.

Pēteris: Londonā daudz cilvēku no Latvijas strādā. Varbūt arī jūs brauciet pie mums?

Alfons: Jā, es zinu, bet man labāk patīk mājās. Es mīlu Latviju.

Pēteris: Nu, nu! Lai tad jums viss veicas.

Līze izņem kosmētikas maciņu un krāso lūpas.

Frīda: Vai, cik skaists maciņš! Un kādi izšuvumi!

Līze: Nopirku izpārdošanā.

Frīda: Jā, un cik maksāja?

Līze: Desmit dolāri.

Frīda: Nevar būt! Pie mums veikalā tāds noteikti maksā dārgāk! Paskaties, kādas kurpes nopirku. Firma „Salamandra”.

Līze: Tiešām skaistas! Manas arī nav sliktākas, „Gabor” jaunā kolekcija.

Frīda: „Gabor”. O!!! Cik maksāja?

Līze: Pieci simti dolāru ar atlaidēm.

Frīda: Jaciņu arī pirki ar atlaidi?

Līze: Nē, to man Pēteris uzdāvināja.

Tālumā skan melodija, Mincīte skatās pa logu. Bērni dzied dziesmiņu „Zvaniņš skan”.

Frīda ar Līzi rotā eglī. Mincīte arī paņem bumbiņas un kar eglītē. Pēc tam viens otram dāvina dāvanas, ver vaļā un jūsmo. Arī Mincīte paņem savas dāvanas, apsēžas un atver.

Mincīte: Spēle „Loto”. Vai, man ļoti patīk šī spēle! Tēti, paskaties, paspēlēsim!

Alfons: Pagaidi, lūdzu! Vēlāk uzspēlēsim! (*Turpina sarunāties ar Pēteri.*)

Mincīte: Māmiņ, paspēlēsim!

Frīda: Mincīt, vēlāk, ej pati paspēlējies!

Mincīte apsēžas noskumusi. Pieaugušie dejo, skan mūzika.

Mincīte: (*Tur rokās fotorāmīti.*) Nemaz tie Ziemassvētki nav priecīgi. Braukšu uz laukiem pie vectētiņa un vecmāmiņas. (*Paņem lelli un aiziet.*)

Lielie priecājas.

Frīda: Es nopirku tik garšīgu saldējuma torti. Mincīt, nāc ēst torti! Kur viņa palikusi? (*Visi meklē Mincīti.*)

Alfons: (*Paceļ fotorāmīti.*) Es zinu, viņa laikam aizbraukusi uz laukiem. (*Visi dodas uz staciju.*)

4. skats

Laukos

Visi dzied dziesmu „Pūti, pūti”.

Muris: (*Ienes malku.*) Vai, cik ārā skaisti, balts sniedziņš, sals!

Minna: Jā, skaisti! Ziemassvētki jau klāt! Nezin, kā tur mūsējiem Rīgā iet? Kā mīļajai Mincītei?

Muris: Gan jau labi.

Minna: Šogad nemaz ciemos nebrauc, no vasaras neesmu redzējusi.

Muris: Varbūt atbrauks. Vai dāvanas sagatavoji?

Minna: Sagatavoju gan – Alfonam zeķes noadīju, Frīdai šalli, Mincītei cimdiņus. Kā es gribētu viņus redzēt!

Muris: Būs jau labi, varbūt atbrauks. (*klauvē pie durvīm*) Jā, jā, nāciet iekšā!

Ienāk Anna un ienes nosalušo Mincīti. Vecmāmiņa un vectētiņš pieskrien. Vecmāmiņa uzliek segu, vectētiņš nes tēju.

Minna: Anna, kur tu viņu atradi?

Anna: Braucu no Rīgas vilcienā, skatos, Mincīte sēž.

Visi: Mincīt, Mincīt!

Muris: Jāzvana Alfonam un Frīdai. (*Zvana.*) Alfon, kas jums mājās notiek?

Alfons: (*Stāvot aiz aizkariem.*) Mincīte pazudusi!

Muris: Viņa ir pie mums. Jūs tik daudz strādājat, ka neredzat, kur bērns. Brauciet tūlīt šurp!

Rūķis piedāvā nodziedāt dziesmu „Brīnumsveces”.

Mincīte: (*Pamostas.*) Vai, cik te silti! Piparkūkas smaržo! (*Apķer vecmāmiņu, vectētiņu un tanti Annu.*) Kā es priecājos!

Minna: Mincīt, kā tu te gadījies?

Muris: Stāsti žigli, kur tētis, kur māmiņa?

Anna: Kas noticis?

Mincīte: Es braucu pie jums svinēt Ziemassvētkus. Mammai un tētim daudz darba, bet man palika skumji. Tāpēc braucu pie jums.

Minna: Mincīt, tā tu nedrīkstēji darīt. Māmiņa un tētis tevi meklēs.

Anna: Jāpiezvana viņiem. (*Zvana.*) Neviens neatbild!

Mincīte: Piedodiet, lūdzu, es tā negribēju!

Minna: Tagad, Mincīt, ej gulēt. Vēlāk cepsim pīrādziņus un gaidīsim Ziemassvētkus ar dziesmiņām un dāvanām. Gan jau viss nokārtosies.

Anna aizved Mincīti. Atveras durvis, ieskrien Alfons un Frīda.

Alfons: Ārprāts, mums pazudusi Mincīte. Vai viņas pie jums nav?

Minna: Nekliedz! Nomierinies! Jā, Mincīte ir te.

Frīda: Kur viņa ir?

Alfons: Mincīt! Mincīt!

Muris: Pagaidiet! Lai viņa atpūšas. Stāstiet, kas jums tur notiek?

Frīda: Mums tik daudz darba, ka mēs bijām aizmirsuši par Mincīti.

Alfons: Mums kauns.

Muris: Tikai tad, kad visi ir kopā, visu dara kopā, ir satiecība, prieks un laime.

Mincīte: (*Ieskrien.*) Tēti, māmiņ, piedodiet! Priecīgus Ziemassvētkus!

Ieskrien Līze un Pēteris.

Pēteris: Vai Mincīte atradās? Vai, cik labi! Mincīt, kā tu mūs nobiedēji.

Frīda: Cik skaista eglīte! Kā smaržo pīrāgi!

Mincīte: Un piparkūkas arī smaržo!

Minna: Sēdīsimies visi pie galda!

Visi dzied dziesmu „Pie Dieviņa gari galdi”.

Mincīte: Bet es iemācījos dziesmiņu par eglīti, dziedāsim kopā!

Visi dzied dziesmu „Reiz mežā dzima eglīte”. Minna izdala visiem dāvanas.

Muris: Kādus Ziemassvētkus svinēsīm?

Mincīte: Mīļus Ziemassvētkus!

Frīda: Siltus Ziemassvētkus!

Alfons: Bagātus Ziemassvētkus!

Pēteris: Zeltainus Ziemassvētkus!

Līze: Skaistus Ziemassvētkus!

Anna: Līksmus Ziemassvētkus!

Minna: Pasakainus Ziemassvētkus!

Muris: Baltus Ziemassvētkus!

Rūķis: Skaļus Ziemassvētkus!

Visi kopā: Priecīgus Ziemassvētkus!

Ziemassvētki Piparkūku ciemā

Lomās darbojas:

Rūķis Burtiņš

Rūķis Pļāpa

Rūķis Otiņa

Rūķis Pastnieks

Rūķis Direktors

Rūķis Skaitītājs

Ragana

Rūķis Skaitītājs: (*Staiģā un skaita, atliek uz kauliņiem, spiež uz kalkulatora. Skan mūzika.*) Maiss ar konfektēm – ir. Maiss ar cepumiem – ir. Piparkūkas – ir. Dāvanas – ir. Vai cik labi, cik labi viss ir! Skaita grupas – ir... 10, ir... Visi ir, visi ir! Rīt jau Ziemassvētki! Visam jābūt kārtībā! (*Atkal skaita.*) Ka tik dāvanu nepietrūkst! Ka tik viss būtu kārtībā! Lai nesanāk kā Piparkūku ciemā. Atceraties? (*Jautā bērniem.*)

Bērni un audzinātājas: Nē!

Rūķis Skaitītājs: Neatceraties?

Bērni un audzinātājas: Nē!

Rūķis Skaitītājs: Visās avīzēs par to rakstīja. Nu tad klausieties! Piparkūku ciemā dzīvoja Rūķi.

Skan mūzika „Lai skan...”. Ienāk visi rūķi un ieņem savas vietas.

Rūķis Skaitītājs: Rūķis Burtiņš, viņš visu laiku lasa grāmatas. Burtiņš ir ļoti gudrs. Viņš visu zina. Kas notiek Āfrikā, Francijā, pilsētā un mežā. Ja kādam ir vajadzīgs padoms, visi iet pie Burtiņa.

Rūķis Burtiņš: (*Domīgs krēmē grāmatas un lasa to nosaukumus.*) „Sarkangalvīte un vilks”, „Buraīno piedzīvojumi”, „Sniegbaltīte un septiņi rūķīši”. Šo pasaku es vēl neesmu lasījis. (*Apsēžas un lasa.*)

Rūķis Skaitītājs: Rūķis Otiņa. Viņai ir mākslinieka dvēsele. Augām dienām viņa zīmē, pušķo, rotā, glezno, sapņo.

Rūķis Otiņa: (*Sapņaini rotā eglīti un kārto dāvanas.*) Tā, varbūt šeit! Nezinu, kā labāk? Labāk šeit. (*Paiet sānis, paskatās.*) Nē! Te tomēr labāk.

Rūķis Skaitītājs: Rūķis Direktors. Viņam pieder liels birojs, un visi rūķi pie viņa strādā. Direktors ir ļoti čakls. Viņam patīk organizēt un vadīt darbus.

Rūķis Direktors: (*Sēž krēslā un plāno darbu.*) Jāpiezvana uz „Rimi”. Jābrauc uz „Laimu” pēc konfektēm. Jāsaskaita noliktavā dāvanas. Jāpieņem zvani. Jārotā skatlogs. Man ir ļoti daudz darba.

Rūķis Skaitītājs: Rūķis Pļāpa. Pļāpam vislabāk patīk pļāpāt pa telefonu. Pļāpa var pļāpāt visu dienu, kad vajag un kad ne.

Rūķis Pļāpa: (*Sēž pie galda un runā pa telefonu.*) Kā tev iet? Jā! Tiešām! Kas tev to teica? Nevar būt! Labi! Es vairs nevaru runāt, man jāstrādā. (*Noliek klausuli.*) Interesanti, kā iet mammai? Jāpiezvana! (*Zvana mammai.*)

Rūķis Skaitītājs: Ko es daru? Es atbildu par noliktavu un dāvanām, lai nekas nepazūd. Skaitu un skaitu, tāpēc mani sauc par rūķi Skaitītāju. Vai, pavisam aizmirsu mūsu mīļo rūķi Pastnieku, kurš atnes jūsu rakstītās vēstules.

Rūķis Pastnieks: (*Iet un nes lielu somu vai maisu ar vēstulēm.*) Labdien, Skaitītāj!

Rūķis Skaitītājs: (*Staigā, skaita un nedzird.*)

Rūķis Pastnieks: Labdien, Skaitītāj!

Rūķis Skaitītājs: (*Satrūkstas.*) Vai! Labdien, labdien! Ko tu blāuj? Tu mani pārbiedēji.

Rūķis Pastnieks: Tu jau nedzirdi, tikai skaiti un skaiti. Paskaties, cik daudz vēstuļu es atnesu. Nāc, palīdzi aiznest uz biroju. (*Abi stiepj maisu un aiziet.*)

Rūķis Direktors: (*Dusmīgs.*) Otiņa! Otiņa! Nesaprotu, kur tā Otiņa! Tik daudz darba.

Rūķis Otiņa: Es esmu te.

Rūķis Direktors: Protams! Vai tu jau pabeidzi dekorēt skatlogu? Vai visas dāvanas iesaiņoju? Vai... (*Jautājumu pārtrauc Otiņa.*)

Rūķis Otiņa: Visas vēl ne! Es nezinu, ar kādu lentīti labāk apsiet, sarkanu vai zilu.

Rūķis Direktors: Man ir pilnīgi vienalga. Lūdzu, kusties ātrāk!

Rūķis Otiņa: (*Nopūšas un aiziet sapņojot.*) Zilu vai sarkanu?

Rūķis Direktors: Pļāpa! Pļāpa!

Rūķis Pļāpa: (*Pieņem pasūtījumu.*) Zeķes? Cik? Kādu izmēru? Robertam – bakuganu. Labi, adrese. Sofijai – bārbiju. Labi.

Rūķis Direktors: Pļāpa! Pļāpa!

Rūķis Pļāpa: Dzirdu! Dzirdu! Es taču nevaru uzreiz atbildēt. Tik daudz pasūtījumu. (*Atdod pasūtījumu sarakstu.*)

Rūķis Direktors: Vai piezvanīji uz noliktavu Skaitītājam?

Rūķis Pļāpa: Nē!

Rūķis Direktors: Kāpēc? Kā mēs zināsim, vai pietiks dāvanu?

Rūķis Pļāpa: Re, tur jau viņš nāk! (*Parādās Pastnieks un Skaitītājs, stiepdami vēstuļu maisu.*)

Rūķis Direktors: Ak! Cik daudz vēstuļu! Burtiņ! Burtiņ! Sāc ātri lasīt vēstules.

Rūķis Burtiņš: (*Negribīgi noliek grāmatu.*) Eju, eju. (*Sāk lasīt.*) Tomam – mašīnu, Katei – lelli, Māsiņai lācīti.

Visi rūķi mūzikas pavadījumā darbojas. Mūzika palēnām nomainās pret citu, un parādās ragana.

Ragana: (*Skatās binoklī un berzē rokas.*) Kolosāli! Cik labi! Nozagšu dāvanas, nebūs ne Sašam, ne pašam. Nevienam, tikai man. Jāsagaida tikai nakts.

Rūķi beidz darboties, nodziest gaisma. Rūķis Skaitītājs beidz skaitīt un aizslēdz noliktavu, izdzēš pēdējo gaismīņu.

Mūzikas pavadījumā ragana nozog un aizstiepj dāvanu maisu.

Rīts. Iedegas gaisma. Rūķis Skaitītājs atslēdz noliktavu un pamana, ka nozagts maiss.

Rūķis Skaitītājs: (*Skaļi sauc.*) Direktor! Burtiņ! Pļāpa! Otiņa! Pazudis piparkūku maiss bērnodārzam.

Visi: Kā? Kas to paņēmis? Šausmas!

Rūķis Skaitītājs: Pastniek! Pastniek!

Atnāk Rūķis Pastnieks bēdīgs, raudot dod Burtiņam vēstuli.

Rūķis Burtiņš: (*Lasa.*) Ha, ha, ha! Piparkūkas jums neredzēt! Ļaunā ragana.

Rūķis Pļāpa: Ko mēs tagad darīsim? Ko mēs bērniem nesīsim? Ātri vajag kādam piezvanīt un izstāstīt.

Rūķis Otiņa: Vai, es īsti nesaprotu, kas noticis? Bet šausmas!

Rūķis Direktors: Klusu! Domājiet!

Rūķis Burtiņš: Iesim pie raganas.

Visi sastājas viens aiz otra un iet meklēt raganu. Ragana paslēpusi maisu. Viņa ierauga rūķus un bēg. Rūķi skrien pakaļ. Ragana paklūp un nokrīt. Rūķi viņu noķer.

Ragana: Ha, ha, ha! Ko gribat? Kas jums pazudis?

Rūķi: Atdod piparkūkas!

Ragana: Kādas piparkūkas?

Rūķis Skaitītājs: Bērnodārza bērniem.

Ragana: Nedošu!

Rūķis Skaitītājs: Atdod! (*Abi grūstās.*)

Ragana: Pagaidi! Vai bērni prot kādu tautasdziesmu par Ziemassvētkiem?

Rūķis Skaitītājs: Protams! (*Iet pie bērniem.*)

Bērni skaita.

Ragana: Labi, pietiek! Ha! Vienalga nedošu.

Rūķis Skaitītājs: Krāpniece! Atdod! Pasaki, kur tu noslēpi?

Ragana: Ja jūs, rūķi, zinātu manu mīļāko dziesmu, tad gan es atdotu.

Rūķis Direktors: Par ko ir tava dziesma?

Ragana: Par zaķīti, vilku un zaļu eglīti.

Rūķi saliek galvas kopā un domā. Nevar atcerēties. Sāk skanēt mūzika, un bērni dzied „Reiz mežā dzima eglīte”. Rūķi pieiet pie rotātās eglītes.

Rūķis Otiņa: Vai, cik skaista eglīte! Skatieties, kas te?

Rūķis Pļāpa: Kur? Kas tur ir? Vajag ātri vilkt ārā!

Izvelk maisu.

Rūķis Burtiņš: (*Lasa.*) Piparkūkas bērnodārzam.

Ragana: Lūdzu, piedodiet, es vairāk tā nedarīšu.

Rūķis Skaitītājs: Dziedāsim kopā dziesmiņu „Zvaniņš skan”.

Visi kopā nodzied dziesmu. Rūķi dala piparkūkas.

Sniegavīra Ziemassvētki

Pēc M. Stārastes pasakas „Sniegavīra Ziemassvētki” motīviem

Ziemassvētku ludziņa mazākumtautību pirmsskolas 5–6 gadus veciem bērniem un viņu vecākiem

Svētku ideja un mērķis:

Pedagoģisko un iestādes darbinieku radošo potenciālu izmantošana teatralizētajā darbībā, ar pieaugušo piemēru mudināt bērnus apgūt latviešu valodu.

Radīt bērniem svētku noskaņu, dot iespēju sajūst prieku, gandarījumu par latviešu valodas prasmēm: attīstīt klausīšanās prasmes, dziedāt dziesmas latviešu valodā korī un individuāli, izraisīt emocionālu pārdzīvojumu svētku laikā, jūtot līdzī pasakas varoņiem.

Vēlamais telpas iekārtojums un dekorācijas: Zālē izrotāta egle un galvenā siena, pie griestiem sakārti puzuri. Skatuves aizkari dekorēti ar baltām sniega pārslām un uzrakstu „Priecīgus Ziemassvētkus!” ar baltiem burtiem. Gar aizkariem – eglīšu lampiņu virtene. Skatuves vietas robeža izgaismota ar lampiņu virteni zaļā krāsā, kura paredzēta ēku fasāžu dekorēšanai. Uz skatuves trīs dažādas ļoti greznas mājiņas (mājiņas tāda lieluma, lai aiz tām varētu paslēpties pieaugušais). Vietām sniega vietā sintepons. Skatuves malā iekārtota sveču darbnīca, galds ar sveču vārīšanai nepieciešamajiem piederumiem un ļoti daudz dažādu sveču.

Lomās darbojas:

Rūķis

Sniegavīrs

Svecene

Lācene

Zaķene

Vistiņa

Dziesmas dzied vecākās un sagatavošanas grupas bērni, vecāki un visi dalībnieki.

Rūķis: Ārā sāka snigt. Bija skaista Ziemassvētku diena. Meža malā dzīvoja rūķene Svecene.

Svecene: Vecene???

Rūķis: Nē, ko jūs! Ne jau vecene, bet Svecene. Tāpēc, ka viņa gatavoja skaistas sveces, lai meža zvēriem mājās būtu gaisma.

Svecene vāra un veido sveces, dzied dziesmiņu „Svecīte, svecīte mini, mini” (Aijas Ozolas mūzika un vārdi „Deviņas dziesmiņas Ziemassvētku laiciņā” – Rūķudārzs, 2003). Viņa liek sveces grozā un skatās sarakstā.

Svecene: Lācenei – 5 sveces, zaķenei – 10 sveces, vistiņai – 8 sveces. Jā, drīz Ziemassvētki, vajag daudz sveču, lai ir ko likt eglītē.

Rūķis: Ārā krita balts, pūkains sniegs.

Rūķis mētā sinteponu un dungo:

Uzsniga sniedziņš balts,

Balts kā vissmalkākie milti.

Uzsniga sniedziņš balts,

Un zemei palika silti.

Rūķis: Mežmalā saskrēja bērni, zēni un meitenes, pikojās, slēpoja, slidoja un uzcēla skaistu, lielu sniegavīru. (*Parādās sniegavīrs.*) Tā kā bija Ziemassvētki, bērni aizskrēja mājās gaidīt Salatēvu un atstāja sniegavīru vienu.

Sniegavīrs: Kur visi palikuši? Kāpēc mani nepaņēma līdzī? Bērni, bērni! Pagaidiet! Es arī gribu dziedāt pie eglītes, es arī gribu satikt Salatēvu! (*Paliek bēdīgs, sēž un raud.*)

Rūķis: Bērni, lai Sniegavīrs neraudātu, uzdziedāsim dziesmiņu „Zvaniņš skan” (J. Pierponta mūzika, M. Zelmenes apraksts, A. Stabulniece, Ē. Siliņš „Mūzika” 4. klasei, Zvaigzne ABC, 1995) (*Dzied visi.*)

Sniegavīrs: Jā, skaisti skan dziesmiņa.

Rūķis: Sniegavīrs vienalga bija bēdīgs. Viņam asaras bira, bira un sasala skaistās leduspuķēs.

Sniegavīrs: Vai, kādas skaistas leduspuķes! Iešu pie lācenes ciemos, uzdāvināšu viņai Ziemassvētkos. (*Pieiet pie lācenes mājas, piekļauvē, lācene atver durvis.*)

Sniegavīrs: Labvakar, lācenīt! Priecīgus Ziemassvētkus! Lūdzu! (*Sniedz leduspuķes, iekšā skan mūzika un balsis.*)

Lācene: Paldies! Bet es tās neņemšu! Iekšā tu nevari nākt, nav vietas. Man ir daudz ciemiņu. Ej tālāk! (*Sniegavīrs pagriežas un aiziet, noskumis stāv.*)

Rūķis: Bērni, uzdziedāsim sniegavīram dziesmiņu!

Dziesma „Ziemassvētki mūsmājās” (A. Ozolas mūzika un vārdi).

Sniegavīrs: Zinu, aiziešu pie draudzenes visticas. (*Pieiet pie vistas mājiņas un piekļauvē, visticas priecīga atver durvis, ierauga sniegavīru un brīnās.*)

Sniegavīrs: Labvakar, vistic, draudzenīt! Priecīgus Ziemassvētkus! (*Sniedz visticai leduspuķes un grib iet iekšā.*)

Visticas: (*Sašutusi kliež.*) Pagaidi! Pagaidi! Kur tad nu! Kur tad nu! Man nav vietas! Man kaimiņu gaiļi sanākuši! (*Atskan ki-ke-ri-gū.*) Tu, tu, tu izkusīsi! Man bail no slapjuma! Ej tālāk! Ej pie zaķenes!

Rūķis: Sniegavīrs bēdīgs gāja tālāk. (*Piedāvā bērniem uzdziedāt dziesmiņu.*)

Dziesma „Balts un tīrs” (A. Ozolas mūzika un vārdi, „Deviņas dziesmiņas Ziemassvētku laiciņam” Rūķudārzs, 2003).

Sniegavīrs: Paldies, bet man ļoti gribas pasēdēt pie eglītes un satikt Salatēvu. (*Pieiet pie zaķenes mājiņas, paskatās pa lodziņu.*)

Sniegavīrs: Vai, kāda skaista eglīte!

Rūķis: Zaķu mamma bērniem dod burkānus, zaķu tētis dod piparkūkas. Visi sēž pie galda.

Sniegavīrs: Gan jau mani šeit pieņems, māja liela, vietas daudz. (*Piekļauvē.*)

Zaķene: (*Atver durvis, rokā lūpu krāsa un spogulis, izbrīnījies.*) Tu!

Sniegavīrs: Labvakar, zaķenīt! Priecīgus Ziemassvētkus! Lūdzu! (*Sniedz leduspuķes.*)

Zaķene: Nu, paldies, paldies! Bet puķes es neņemšu. Piedod, iekšā tu nevari nākt! Man tūlīt atbrauks bagātā māsa ar bērniem no Rīgas, nebūs vietas. Ej tālāk!

Sniegavīrs: Piparkūkas tā smaržoja. (*Noskumis apsēžas.*)

Rūķis: Bērni, nodziedāsim dziesmiņu par piparkūkām!

Dziesma „Pelēnu Ziemassvētki” (A. Ozolas mūzika un vārdi, „Deviņas dziesmiņas Ziemassvētku laiciņam”, Rūķudārzs, 2003).

Sniegavīrs: Paldies, bērni! Bet, ja es nevienam neesmu vajadzīgs, iešu atkusni meklēt, lai mani izkausē.

Rūķis: Sniegavīrs noskumis, salīkušu muguru aiziet. Pa ceļam satiek rūķeni Sveceni.

Svecene: Sveiks, sniegavīr! Priecīgus Ziemassvētkus!

Rūķis: Sniegavīrs nedzirdot aiziet tālāk.

Svecene: (*Pieklauvē pie lācenes durvīm.*) Labvakar, lācenīt! Priecīgus Ziemassvētkus!

Lācene: Paldies! Tev arī, Svecenīt!

Svecene: Es tev atnesu tavas sveces. Pa ceļam satiku sniegavīru. Tāds noskumis. Tu nezini, kas viņam noticis?

Lācene: (*Nokautrējusies sāk taisnoties*) Tu zini, viņš bija atnācis ciemos. Nu, es nevarēju viņu pieņemt. Tu taču zini, ka man nav vietas. Mēs tādi lieli.

Svecene: Nu zini! Tā gan nevar! (*Krata ar pirkstu.*) Tāpēc es tev došu tikai vienu svecīti.

Svecene: (*Pieiet pie visticas mājiņas, pieklauvē.*) Labvakar, vistic! Priecīgus Ziemassvētkus!

Vistiņa: Ko-ko-ko! Tev arī. Tev arī. Ko-ko-ko!

Svecene: Atnesu tev svecītes. Pa ceļam satiku sniegavīru. Viņš ir tāds bēdīgs. Vai pie tevis viņš nebija atnācis?

Vistiņa: Bija, bija, bija. Bet es taču nevarēju laist viņu iekšā. Viņš izkusīs. Ko-ko-ko! Viņš izkusīs! Tu zini, ka man nepatīk ūdens!

Svecene: To tu slikti darīji. (*Pakrata ar pirkstu.*) Tāpēc es došu tev tikai vienu svecīti.

Rūķis: Svecene dusmīga pieiet pie zaķenes mājas.

Svecene: Labvakar, zaķenīt! Priecīgus Ziemassvētkus! Atnesu tev svecītes. Ceļā satiku sniegavīru. Viņš tāds dusmīgs, skumīgs aizgāja garām. Vai pie tevis viņš nebija ienācis?

Zaķene: Bija, bija, bet es taču nevarēju viņu ielaist. Man no Rīgas bagātā māsa ar bērniem atbrauca.

Svecene: Ai, ai, ai! Tu to slikti darīji. (*Pakrata ar pirkstu.*) Par to tu dabūsi tikai vienu svecīti. Nez, kur sniegavīrs aizgājis, iešu viņu meklēt. (*Svecene staigā un meklē. Skan mūzika. Viņa jautā bērniem, tad atgriežas pie eglītes un paklūp pret gulošo sniegavīru.*) Vai, beidzot es tevi atradu! Ko tu te dari?

Sniegavīrs: Gaidu atkusni. Man nav mūzikas, nav draugu, nav skaistas eglītes.

Svecene: Pagaidi, tūlīt mēs izgreznosim eglīti. Skaties! (*Saliek eglītē svecītes, iedez lampiņas, sniegavīrs uzliek savas leduspuķes.*) Svinēsim Ziemassvētkus kopā!

Lācene: (*Atskrien, sabučo sniegavīru.*) Piedod, lūdzu! Priecīgus Ziemassvētkus! (*Uzdāvina piparkūkas.*)

Vistiņa: (*Sabučo sniegavīru.*) Piedod, lūdzu! Priecīgus Ziemassvētkus! (*Uzdāvina baltas konfektes.*)

Zaķene: (*Sabučo sniegavīru.*) Piedod, lūdzu! Priecīgus Ziemassvētkus!

Rūķis: Eglīte ir izgreznota. Tagad var svinēt Ziemassvētkus! Dziedāsim visi kopā dziesmiņu „Eglīte” (R. Kudašovas vārdi, L. Bekmanes mūzika, „Dziedāšana 1. un 2. klasei”, Latvijas valsts izdevniecība, Rīgā, 1965). Priecīgus Ziemassvētkus, bērni! Klusus, baltus Ziemassvētkus visiem!

Vecīša cimdiņš

Pēc latviešu tautas pasakas motīviem

Lomās darbojas:

Ziema

Salatēvs

Vecītis

Vecenīte

Muša

Pele

Zaķis

Vilks

Lācis

Gailis

1. skats

Piesnidzis mežs. Baltas eglītes. Skan mūzika, un parādās ziema.

Ziema: Labrīt, bērni! Labrīt, viesi! Gads ir pagājis, un es atkal esmu klāt. Ar baltu sniegu. Ar stipru salu. Ar Ziemassvētku prieku. Ziemassvētki ir brīnumu un pasaku laiks. Vai jums, bērni, patīk ziema?

Bērni dzied dziesmiņu par ziemu.

Ziema: Vai jums patīk pasakas un brīnumi?

Nu plašāk, nu plašāk veriet durvis,

Lai brīnums šis kā teiksmu burvis

Caur mūsu bērnodārzu trauc

Un visus, kas ar mums šai brīdī,

Uz skaisto pasaciņu zemi sauc.

Šodien jūs redzēsiet pasaciņu „Vecīša cimdiņš”.

Meža malā mazā mājiņā dzīvoja vecītis un vecenīte. Tuvojās Ziemassvētki, un vecītis devās uz mežu pēc eglītes.

Skan vēja mūzika.

2. skats

Vecītis: Cik skaisti mežā! Sniega daudz! Tik grūti iet. Jāatpūšas mazliet. (*Apsēžas uz celma, novelk cimdiņu, noslauka sviedrus, cimdiņš nokrīt.*) Drīz Ziemassvētki. Vecenīte mājās cep piparkūkas un pīrāgus. Visa māja smaržo. Nāks ciemos draugi, arī Salatēvs teica, ka būs ar dāvanām. Vēl tikai eglīte jāsameklē. Aizvedīšu to mājās, izrotāsim, visiem būs prieks.

(*Staigā, dūngo dziesmiņu „Reiz mežā dzima eglīte”, meklē eglīti, atrod to, ieliek ragavās un dodas prom.*)

3. skats

Muša: (*Lido nosalusi.*) Vai cik auksti! Kur sasildīties? Kur man te, mežā, atrast siltu vietīņu, lai varētu sasildīties. (*Pamana cimdiņu.*) Kas tad tas? Cimdiņš! Cik skaists! Cik silts! Es dzīvošu te. Būs, kur Ziemassvētkus sagaidīt. (*Priecīga sāk dejojot mūzikas pavadījumā.*)

Pelīte: (*Skrien pa mežu nosalusi.*) Ziema, ziema. Kas teica, ka ziemā ir labi? Auksti! Kur man paslēpties no sala? (*Pamana cimdiņu.*) Vai kāds prieks, kāds skaistums! Cimdiņš! Kas cimdiņā dejo?

Muša: Es, muša Karaliene! Bet kas tu esi?

Pelīte: Es, pelīte Pīkstīte. Laid mani sasildīties. Lūdzu, es tevi ļoti, ļoti lūdzu.

Muša: Labi, nāc iekšā!

Pelīte: Cik te silti! Cik te labi! (*Abas sāk dejojot.*)

Zaķis: (*Lēkā starp eglītēm trīcēdams.*) Sniegs, sniegs, kā man patīk sniegs! Kur sasildīties? (*Pamana cimdiņu.*) Kas cimdiņā dejo?

Muša: Es, muša Karaliene.

Pelīte: Es, pelīte Pīkstīte.

Abas kopā: Bet kas esi tu?

Zaķis: Es, zaķītis Baltlīpītis. Esmu ļoti nosalis. Man trīc ķepiņas. Man trīc līpiņa. Laidiet lūdzu sasildīties!

Abas: Labi, nāc iekšā!

Zaķis: Cik pie jums te labi! (*Dejo trijatā.*)

Vilks: (*Iet, ķepas staidāms, zobus klabinādam, no aukstuma trīcēdams.*) Ak, es muļķis! Kāpēc es ar lapsu strīdējos? Tagad man jāstaigā pa mežu vienam. Visur sniegs. Aukstums. Kur man tagad sasildīties? Tik stiprs sals, kaž ausīs, kaž degunā. Kas tad te? Jautrība un prieks. Jāiet ātrāk skatīties. (*pieiet pie cimdiņa.*) Uūūū, kas cimdiņā dejo?

Muša: Es, muša Karaliene.

Pelīte: Es, pelīte Pīkstīte.

Zaķis: Es, zaķis Baltlīpītis.

Visi kopā: Bet kas esi tu?

Vilks: Es, vilks Spicausis. Esmu ļoti nosalis. Laidiet, lūdzu, pasildīties!

Visi kopā: Labi! Nāc iekšā!

Lācis: Uh, kāda ziema! Uh, cik dziļš sniegs! Uh, cik stiprs vējš! Gribētos siltumā atpūsties. (*Pamana cimdiņu.*) Eiiii, eiiii kas cimdiņā dejo?

Muša: Es, muša Karaliene.

Pelīte: Es, pelīte Pīkstīte.

Zaķis: Es, zaķītis Baltlīpītis.

Vilks: Es, vilks Spicausis.

Visi kopā: Bet kas esi tu?

Lācis: Es, lācis Ķepainis. Laidiet, lūdzu, siltumā. Ļoti gribas sasildīties.

Visi kopā: Labi, nāc iekšā.

Visi sāk jautri dejot.

Gailis iet un skaļi dzied: Ki-ke-ri-gū! Ki-ke-ri-gū!

Muša: Kas tur tā kliegz?

Pelīte: Tik dusmīgi!

Zaķis: Man bail! Ko darīsim?

Vilks: Muksim!

Lācis: Ātrāk, ātrāk!

Visi aizskrien

4. skats

Gailis: Kur visi aizskrēja? No kā nobijās?

Pa vienam pie gaiļa atgriežas visi zvēri.

Muša: Kas tu tāds esi?

Gailis: Es, gailis Dziedātājs

Muša: Ko tu kliedzi tik skaļi?

Pelīte: Tu mūs visus sabiedēji.

Zaķis: Cimdu saplēsām.

Vilks: Kur sasildīsimies?

Lācis: Kur dejosim?

Muša: Kur Ziemassvētkus svinēsim?

Gailis: Iesim pie vecīša un vecenītes.

Zvēri: Nē, nē, mēs nevaram iet.

Gailis: Kāpēc?

Muša: Es kodu viņiem degunā.

Pelīte: Es ņēmu sieru.

Zaķis: Es ņēmu burkānus.

Vilks: Es aiznesu aitu.

Lācis: Es apēdu medu.

Gailis: Ziemassvētki ir brīnumu laiks. Palūdziet piedošanu.

Visi dodas pie vecīša un vecenītes.

5. skats

Vecītis un vecenīte pušķo eglīti. Sadzird pagalmā troksni.

Vecītis: Kas tur notiek?

Vecenīte: Kāds laikam nāk ciemos.

Sanāk visi zvēri.

Zvēri: Labvakar!

Vecītis ar vecenīti: Labvakar!

Zvēri: Priecīgus Ziemassvētkus!

Vecenīte: Paldies! Nāciet iekšā!

Vecītis: Jūs gribat kaut ko teikt?

Muša: Piedodiet, lūdzu, es vairs nekodišu jums degunā!

Pelīte: Piedodiet, lūdzu, es vairs neņemšu jūsu sieru!

Zaķis: Piedodiet, lūdzu, es vairs neņemšu jūsu burkānus!

Vilks: Piedodiet, lūdzu, es vairs neņemšu jūsu aitas!

Lācis: Piedodiet, lūdzu, es vairs neēdīšu jūsu medu!

Vecītis: Labi, labi.

Vecenīte: Ja ko vajag, palūdziet, bez atļaujas ņemt nedrīkst. Nāciet, svinēsim Ziemassvētkus!

Pelīte: Cik skaista eglīte!

Gailis: Dziedāsim visi kopā dziesmiņu „Reiz mežā dzima eglīte”.

Ienāk Salatēvs.

Salatēvs: Labvakar! Labvakar! Redzu, ka esat sapulcējušies svētkus svinēt. Vai mani gaidījāt?

Visi: Jā, gaidījām.

Salatēvs: Vai jūs piedošanu palūdzāt?

Zvēri: Jā!

Vecenīte: Ziemassvētki ir brīnumu un piedošanas laiks.

Simtu cepu kukulīšu,
Ziemassvētkus gaidīdama.
Simtiņš nāca ķekatnieku
Tai vienā vakarā.

Zaķis: Eglīte, eglīte zaļā,
Pēc tevis kad smaržot sāk,
Ziemassvētkiem vārti ir vaļā,
Reizē ar tevi tie nāk.

Vecītis: Cik skaists ir, draugi, zaļās egles vakars,
Kad katrā zarā laistās rotu pakars.
Un balts un skaists kā pirmais sniegs
Nu katrā solī izskan svētku prieks.

Pelīte: Mums visiem, visiem starot tā
Kā svecei egles zariņā.
Ikvienam roku noglāstīt
Un labu vārdu pasacīt,
Tā gaiši, silti uzsmaidīt.

Vilks: Ziemassvētki naudu skaita
Ledus kalna galiņā.
Tekat bērni kalniņā,
Vediet viņus lejiņā.

Muša: Ziemassvētki nu ir klāt,
Dāvanas kā gribas man!
Citas lielas, citas mazas,

Tomēr visas mīļas, labas.

Lācis: Siltus vārdus, gaišas domas,
Piparkūkām pilnas somas.
Sirdī mieru, gara spēku,
Visu drūmo prom pār sētu.

Gailis: Lai naskais rūķis laimi nes,
Līdz malām pilnu maisu.
Lai pajūk visas nelaimes
Kā putekļi pa gaisu.

Ziema: Sniega māte pūkas mētā,
Svētki ienāk katrā sētā.
Galdā karsti pīrādziņi,
Zirnīši un kāpostiņi.

Salatēvs: Piparkūku smarža gaisā,
Salatēvs ar roku māj.
Dāvanas tam liktas maisā.
Skaties, Ziemassvētki klāt!

Visi aktieri: Priecīgus Ziemassvētkus!

Visi dzied dziesmu „Zvaniņš skan”.

Ziemassvētku eglīte

Lomās darbojas:

Vectētiņš

Vecmāmiņa

Mazmeita

Suns

Kaķis

Pele

Lapsa

Vilks

Vāvere

Zaķis

Pūce

1. skats

Vilks lasa avīzi, pūce lasa ziņas datorā, lapsa sien lentītes, vāvere un zaķis pikojas (trokšņo).

Vilks: Nu cik tad var! Beidziet! (*Rūc.*)

Lapsa: Vai jums nav ko darīt? (*Šņāc dusmīgi.*)

Pūce: Mieru, tikai mieru! Tagad ir Ziemassvētku laiks, klusuma un draudzības laiks.

Vilks: Klusums! Klusums! Cik vēl ilgi?

Pūce: Tūlīt pateikšu. (*Meklē datorā atbildi.*) Vēl vienu nedēļu.

Lapsa: Draudzība, draudzība. (*Smejas.*)

Pūce: (*Lasa datorā.*) Draudzība, draugi vienmēr viens otram palīdz.

Lapsa: (*Iedunkā vilkam pa sānu.*) Mēs arī esam draugi.

Vilks un lapsa dzied dziesmiņu par draugiem (pēc dziesmas aiziet).

Pūce: (*ū-ū-ū*) Tie nu gan nav draugi. Vai jūs zināt, kas ir draugi? (*Jautā vāverei un zaķim.*)

Vāvere un zaķis: Jā, jā, un bērni arī zina. (*Dzied kopā dziesmiņu par draugiem.*)

Pūce: Paldies, skaista dziesma. (*Aiziet.*)

Zaķis: Ko darīsim?

Vāvere: Es skriešu uz mājām.

Zaķis: Es lēkšu uz ciemu paskatīties, kas tur jauns.

Vāvere: Labi, tiksimies vēlāk.

Aizlec katrs uz savu pusi.

2. skats

Ciema māja. Vectētiņš gatavo slēpes. Vecmāmiņa rosās pie katliem. Kaķis guļ pie plīts. Suns vēro, ko dara vectētiņš. Pele maliņā grauž garoziņu. Mazmeitiņa palīdz vecmāmiņai rosīties. Visi kopā dzied dziesmiņu „Vārām zupu”. Zaķis pie loga klausās.

Mazmeitiņa: Vectētiņ, ko tu dari?

Vectētiņš: Pārbaudu slēpes.

Mazmeitiņa: Kad būs Ziemassvētki? Drīz?

Vecmāmiņa: Drīz, mazmeitiņ, drīz.

Mazmeitiņa paņem zvaniņu un dzied dziesmiņas „Zvaniņš skan” piedziedājumu. Bērni zālē pievienojas un dzied visu dziesmu.

Vecmāmiņa: Drīz būs Ziemassvētki, jācep pīrādziņi.

Mazmeitiņa: Piparkūkas arī cepsim?

Kaķis: Man arī garšo piparkūkas. Ņau, ņau, ņau.

Suns: Vau, vau, vau! Man arī garšo piparkūkas.

Pele: Man arī garšo piparkūkas. Pī, pī, pī.

Vecmāmiņa: Ja jums visiem garšo, tad cepsim kopā!

Mazmeitiņa: Vecmāmiņ, ko darīt?

Vecmāmiņa: Paņem bļodu un nāc pie galda.

Mazmeitiņa: Labi.

Vecmāmiņa: Tu, suni, paņem mīklu.

Suns: Vai, cik smaržīga!

Vecmāmiņa: Tu, kaķi, paņem dēli.

Kaķis: Ņau, nesu, nesu!

Vecmāmiņa: Tu, pelīt, paņem formiņas.

Pele: Cik daudz un cik skaistas formiņas!

Kopā ar bērniem dzied dziesmu „Piparkūkas”.

Vectētiņš: Braukšu uz mežu pēc eglītes. Drīz būs Ziemassvētki. *(Dodas uz mežu.)*

3. skats

Zaķis satraucies skrien uz mežu pēc palīdzības. Viņam ļoti negribas, ka vectētiņš nocērt eglīti.

Zaķis: Ko lai dara? Nevar ļaut atkal cirst eglīti un pēc svētkiem atkal izmest. Jāsauc palīgā ezis. Ezi, ezi!

Bērni kopā ar zaķi un vāveri dzied dziesmu „Zaķēns mežā ezi sauc”.

Vāvere: Tavs draugs guļ.

Zaķis: Ko tagad darīt?

Vāvere: Pajautāsim vilkam un lapsai.

Abi sauc. Atskrien vilks un lapsa.

Vilks: Kas noticis?

Lapsa: Ko kliezgat?

Vāvere: Mūsu mežā atkal grib nocirst eglīti.

Zaķis: Ko darīsim?

Vilks un lapsa kopā: Lai cērt! *(Aiziet.)*

Vāvere un zaķis: Pūce, ko darīt?

Pūce: Es zinu, ko darīt!

Vāvere un zaķis: Stāsti ātrāk!

Pūce: Kad vectētiņš atradīs eglīti, tu, vāvere, sāc pikoties, bet tu, zaķi, paņem cirvi un skrien prom.

Zaķis: Man bail. Ja es nevarēšu?

Pūce: Es tev palīdzēšu.

Sāk gaidīt.

4. skats

Skan puteņa melodija. Vectētiņš slēpo pēc eglītes. Vāvere, zaķis un pūce viņu gaida. Notiek darbība.

Vectētiņš: Re, cik skaista eglīte! Nemšu šo.

Vāvere: Nedrīkst! Neaiztiec! (*Sāk pikoties.*)

Zaķis: Jāaaaaa! (*Paķer cirvi un skrien prom.*)

Vectētiņš: Kas te notiek? Neko nesaprotu. Pagaidi! Atdod cirvi! (*Grib skriet pakaļ.*)

Pūce: Stāt! Kur skriesi?

Vectētiņš: Zaķis cirvi paņēma. Ar ko tagad egli nocirtīšu?

Vāvere: Mēs neļausim. Iestādi pats sev eglīti!

Vectētiņš: Labi, labi, nedusmojieties! Tagad ziema, neko nevar stādīt, bet Ziemassvētki jau klāt.

Pūce: Ko darīt? Ko darīt? Izdomāju! Aizej uz mājām paņem lāpstu un izroc eglīti. Iestādi to podā, bet pavasarī iestādīsi pie mājas.

Vectētiņš: Laba doma. (*Aiziet.*)

Vāvere: Cik labi tu, pūcīt, izdomāji!

Pūce: Jāiet zaķi meklēt, bet tu paliec vectētiņu gaidīt.

Vāvere priecīgi sāk dziedāt ar bērniem dziesmiņu par eglīti.

5. skats

Vectētiņš ar lāpstu dodas rakt eglīti.

Vectētiņš: Labi, ka zeme mīksta, varēšu izrakt eglīti. (*Pienāk pie eglītes un rok.*)

Rok, rok, nevar izrakt.

Vāvere: Es tev palīdzēšu. (*Sāk rakt, bet nekas nesanāk.*)

Vectētiņš: Nē, vāverīt, mums vajag vēl palīgu. Vecmāmiņ, nāc palīgā!

Atskrien vecmāmiņa. Rok, rok, nevar izrakt.

Vecmāmiņa: Mums vēl vajag palīgu. Mazmeitiņ, nāc palīgā!

Atskrien mazmeitiņa. Rok, rok, nevar izrakt.

Vāvere: Mums nesanāk. Mums vēl vajag palīgu.

Suns, kaķis, pele: Mēs arī varam palīdzēt!

Nāk palīdzēt vilks un lapsa, un visi kopā izrok eglīti. Atnāk zaķis un pūce.

Pūce: Labi izrakāt.

Zaķis: Vectētiņ, lūdzu, tavs cirvis.

Pūce: Cērt tikai malku!

Zaķis: Paldies jums visiem.

Pūce: Kur draudzība, tur uzvara!

Dalībnieki ar bērniem kopā dzied dziesmiņu „Reiz mežā dzima eglīte”.

Vectētiņš: Paldies jums visiem. Priecīgus Ziemassvētkus!

Vēstule Ziemassvētku vecītim

Lomās darbojas:

Stāstnieks

Vecmāmiņa Rūķene

Mazmeitiņas rūķīši Niķe un Stiķe

Suns Reksis

Sniegavīrs

Lācis

Ziemassvētku vecītis

Pūce

Lapsa

Vilks

1. aina

Tālumā meža skats. Norāde Baltais ciems. Skan dziesmas „Visa pasaule ir atkal kopā” audioieraksts L. Reinika un grupas „Dzeguzīte” izpildījumā. Stāstnieks staigā, dungo līdz dziesmiņai un iekārto sev vietu pasakas stāstīšanai. Pārcilā grāmatas, it kā izvēlēdamies, ko stāstīt. Dziesmai beidzoties, viņš uzrunā bērnus.

Stāstnieks: Labdien, bērni! Klāt atkal Ziemassvētki. Visapkārt viss ir tik skaists! Rotātas mājas un ielas, bērnudārzi un skolas. Ziemassvētkus gaida visi, jo Ziemassvētkos notiek brīnumi. Bet, vai jūs zināt, kur dzīvo brīnums? Brīnumsvēcītē. Droši vien jūs atceraties dziesmiņu par brīnumsvēcīti? Nodziedāsim to kopā!

Visi dzied dziesmu „Brīnumsvēcīte” audioieraksta pavadījumā.

Šodien es jums pastāstīšu pasaku par divām rūķu meitenēm Niķi un Stiķi, kuras ciemojās pie vecmāmiņas Rūķenes Baltajā ciemā. Kā viņām gāja un kas atgadījās, skatieties un klausieties!

2. aina

Virtuves skats. Vecmāmiņa rosās pa virtuvi. Abas mazmeitiņas spēlējas un visu laiku savā starpā ķīvējas. Suns Reksis visu laiku maisās abām pa vidu un rej.

Stiķe: Tā ir mana lelle! Atdod!

Niķe: Bet es pirmā to paņēmu.

Stiķe: Nu un tad, ka tu to pirmā paņēmi, tā ir mana lelle. (*Atņem lelli.*)

Niķe: Vecmāmiņ, vecmāmiņ! Stiķe man atņēma lelli. (*Raud.*)

Stiķe: Tā ir mana lelle.

Niķe: Skopule, es tev arī neko nedošu.

Vecmāmiņa: Meitenes, māsiņas, beidziet strīdēties! Tagad taču ir Ziemassvētku laiks.

Mazmeitas: Kas ir tie Ziemassvētki?

Visi dzied dziesmu „Kas ir Ziemassvētki” audioieraksta pavadījumā.

Reksis: Cik skaista dziesmiņa! Ziemassvētki ir mani mīļākie svētki.

Stiķe: Kāpēc?

Reksis: Ziemassvētkos notiek brīnumi. Smaržo piparkūkas.

Niķe: Es arī gribu piparkūkas. (*Niķojas.*)

Reksis: Es jau jūtu piparkūku smaržu. (*Pacēlis degunu, ošņājas un dodas uz vecmāmiņas pusi.*) Cik skaistas piparkūkas tu, Rūķenīt, esi izcepusi!

Stiķe un Niķe: Parādi, mēs arī gribam redzēt. (*Pieskrien pie vecmāmiņas.*) Vai tās ir garšīgas?

Reksis: Vecmāmiņai vienmēr ir garšīgas piparkūkas.

Vecmāmiņa: Palīdziet, cepsim kopā!

Visi dzied dziesmu „Cepam, cepam piparkūkas” audioieraksta pavadījumā.

Stiķe un Niķe sāk strīdēties par piparkūkām.

Stiķe: Atdod, tā bija mana.

Niķe: Nē, es atceros, ka es to uztaisīju. Tu nemaz neproti tik skaistu uztaisīt.

Reksis: Vai jūs beigsiet vienreiz strīdēties?

Vecmāmiņa: Klusu, abas divas! Vai jūs kaut ko citu bez kašķēšanās arī protat?

Stiķe: Es protu dziedāt!

Niķe: Es protu dejot!

Stiķe: Es protu lēkt!

Niķe: Es protu skriet!

Stiķe: Es protu zīmēt!

Niķe: Es protu līmēt!

Stiķe: Es protu lasīt!

Niķe: Es protu rakstīt!

Vecmāmiņa: Atkal jums nav miera! Tikai lielīties protat!

Reksis: Vai jūs uzrakstījāt vēstuli Ziemassvētku vecītim?

Stiķe un Niķe: Vai, pavisam aizmirsām! Tūlīt uzrakstīsim. (*Abas raksta vēstuli.*)

Reksis: Es jums atnesu aploksni.

Stiķe: Vecmāmiņ, kāda ir adrese?

Vecmāmiņa: Vai, pavisam veca galva palikusi! Piedodiet meitenes, es patiešām neatceros.

Niķe: Tā jau es domāju, viss darbs vējā. Vēstuli aizsūtīt nevaram. Tagad paliksim bez dāvanām. Viss tas tikai tāpēc, ka tev, vecmāmiņ, tik veca galva.

Stiķe: Pamēģini, lūdzu, atcerēties! Nu, vai vēl neatceries? Un tagad? Tagad arī vēl neatceries?

Stiķe un Niķe raud.

Reksis: Ziniet, meitenes, es atcerējos, ka sniegavīrs ir Ziemassvētku vecīša draugs, viņš noteikti zinās pareizo adresi.

Stiķe: Tad sauc viņu šurp!

Reksis: Labāk dodiet vēstuli man, es viņam aiznesīšu. Tā būs ātrāk! (*Paņem vēstuli un dodas pie sniegavīra.*)

3. aina

Reksis dodas pie sniegavīra, un tikmēr mainās dekorācijas.

Reksis: Labdien, sniegavīr!

Sniegavīrs: Labdien, Reksi! Šodien gan ir auksta diena. Man no tā aukstuma visa galva sasalusi.

Reksis: Sniegavīr, ir ļoti vajadzīga tava palīdzība.

Sniegavīrs: Nu, nu, kas tad ir noticis?

Reksis: Rūķene aizmirsusi Ziemassvētku vecīša adresi, un tagad viņas mazmeitas Stiķe un Niķe paliks bez dāvanām.

Sniegavīrs: Nebūtu nekāda bēda. Abas tikai strīdēties prot.

Reksis: Strīdas jau gan. Tur tev taisnība. Bet viņas ir labas meitenes. Mani mīl. Spēlējas. Pabaro. Nerausta aiz ausīm un astes. Gan jau Ziemassvētku vecītis zinās, ko viņām teikt.

Sniegavīrs: Tad jau būs jāpalīdz. Man tikai tā galva šodien tāda sasalusi.

Reksis: Es tev iešu līdzi. Tā būs drošāk, un ceļš būs jautrāks.

4. aina

Mežs. Aiz kokiem abus slepus vēro lapsa. Pūce lidinās tiem apkārt. Dziesmas „Mazās sniegpārslīņas” pavadījumā abi iet pa mežu.

Sniegavīrs: Kur te kādu lai atrod? Tā, iesim tur! Nē, iesim tur! Nē, varbūt tur! Jā, laikam tur! (*Pamana pūci.*) Saki, kā mums aiziet pie tā... nu kā viņu... (*Domā.*)

Reksis: Pie Ziemassvētku vecīša.

Sniegavīrs: Mums viņam kaut kas jāatdod. (*Noņem cepuri un parāda vēstuli.*)

Lapsa: Tas jau paliek interesanti.

Sniegavīrs: Ko tu klusē un mirkšķīni savas lielās acis. Tu visu vienmēr zini, bet tagad ceļu nezini? Varbūt negribi teikt?

Lapsa: (*Izlien no krūmiem un viltīgi saka.*) Dodiet man, es aiznesīšu.

Sniegavīrs: Nē, tas man ir dārgāks par visu. (*Ieliek vēstuli atpakaļ cepurē.*) Viņš man par to iedos kaut ko lielu un pūkainu.

Lapsa: Vistiņu?

Sniegavīrs: Nē, kaut ko labāku.

Lapsa: Pīlīti?

Sniegavīrs: Nē, kaut ko lielāku. (*Pagriežas un abi ar Reksi aiziet.*)

Lapsa: Tad jau laikam zosi. (*Laizīdamās saka pūcei.*) Tad jau iznāk, ka Ziemassvētku vecītis par šo vēstuli vienalga ko iedos.

Pūce: Kā būtu, ja mēs viņiem to vēstuli atņemtu?

Lapsa: Un tad no Ziemassvētku vecīša sev visu, ko vēlamies, dabūsim.

Pūce pielido pie Sniegavīra un norauj cepuri. Reksis riedams metas pakaļ. Vēstule izkrīt, un to paķer Lapsa. Reksis ar Sniegavīru ķer.

Pūce ar lapsu satiek vilku.

Vilks: Ko tu tur nes, lapsa? Vajag dalīties!

Lapsa: Es negribu dalīties, pašai noderēs.

Vilks: Negribi dalīties (*dusmīgi*), tad es visu atņemšu! (*Abi sāk cīnīties.*)

Tikmēr suns pielavās un paķer vēstuli. Viņam pakaļ dzenas vilks, lapsa un pūce. Suns padod vēstuli sniegavīram un skaļi rej, pamodinot lāci.

Lācis: Kas te notiek? Kas par traci? (*Pamana sniegavīru un Reksi.*) Ā, tad redz, kas mani pamodināja!

Sniegavīrs: Mēs negribējām pamodināt. Mēs meklējam ceļu pie, pie...

Reksis: Pie Ziemassvētku vecīša. Mēs nezinām, kur viņš dzīvo.

Lācis: Kāpēc jums viņš jāsatiek?

Sniegavīrs: Divas rūķu meitenes lūdza man viņam nodot šo. (*Rāda vēstuli.*)

Lācis: Vēstuli?

Sniegavīrs: Nu ja, šo te, bet nezinām, kur iet.

Lācis: Redzu, ka lieta ir nopietna, parādīšu jums ceļu.

Lapsa, vilks un pūce seko. Sniegavīrs tik ļoti steidzas, ka paklūp, un viņam atkal izkrīt vēstule. Lapsa to sagrābj.

Skriešanas laikā nomainās dekorācijas. Parādās Ziemassvētku vecīša māja, un viņš krāmē maisus ragavās.

Pie Ziemassvētku vecīša pieskrien vilks, lapsa un pūce. Lapsa atdod vēstuli.

Ziemassvētku vecītis lasa vēstuli: Labdien, mīļo Ziemassvētku vecīti! Mēs, divas māsiņas Niķe un Stiķe, šogad daudz iemācījāties, arī lasīt un rakstīt. Mēs tikai strīdamies vēl mazliet. Nākamgad apsolāties iemācīties būt draudzīgas un mīļas. Stiķe dāvanā ļoti gribētu lielu skaistu lelli, bet es, Niķe, – pūkainu kaķīti. Sniegavīrs tev aiznesīs vēstuli, jo mūsu vecmāmiņai Rūķenei galva pavisam veca palikusi un viņa tavu adresi ir aizmirsusi. Paldies!

Ziemassvētku vecītis: Sniegavīrs? Kurš tad no jums trim ir sniegavīrs?

Vilks, lapsa un pūce nobīstas un aizmūk.

Sniegavīrs: Es esmu te.

Lācis: Viņš ir te!

Reksis: Viņš ir te!

Ziemassvētku vecītis: Labdien, draugi! Kā tā vēstule pie lapsas gadījās, jūs man pa ceļam izstāstīsiet. Tagad steigsimies pie bērniem uz Balto ciemu.

Visi dzied dziesmu „Zvaniņš skan”. Ziemassvētku vecītis atnāk pie Rūķenes. Viņš sasveicinās ar rūķu meitenēm un, lai dabūtu dāvanas, lūdz nodziedāt viņām dziesmu „Reiz mežā dzima eglīte”. Niķe un Stiķe lūdz, lai bērni palīdz.

Visi aktieri dziesmas laikā sastājas.

Beigās: Priecīgus Ziemassvētkus!